

1. Rzeczowniki – Nouns

Rzeczowniki w języku angielskim dzielą się na **policzalne (Countable)** i **niepoliczalne (Uncountable)**.

Rzeczowniki policzalne są nazwami samodzielnych jednostek, np. **book, apple**, które mogą występować pojedynczo lub w większej liczbie. Jednostki występujące w lp. najczęściej poprzedzamy przedimkiem nieokreślonym **a** (przed wyrazem zaczynającym się na spółgłoskę) – **a book** lub **an** (przed wyrazem zaczynającym się na samogłoskę) – **an apple**. Przed rzeczownikami w lm. przedimek nieokreślony nie występuje.

Rzeczowniki niepoliczalne to nazwy pojęć abstrakcyjnych, np. **love, silence**, oraz substancji stanowiących niepodzielną całość, np. **milk, water**. Nie występuje przed nimi ani przedimek nieokreślony **a**, ani **an**. Tego rodzaju rzeczowniki nie tworzą lm.

Zarówno przed rzeczownikami policzalnymi, jak i niepoliczalnymi może wystąpić przedimek określony **the**.

Liczba pojedyncza i mnoga – Number Singular and Plural

Liczba mnoga regularna – Regular Plurals

- Lm. rzeczowników policzalnych tworzy się przez dodanie końcówki **-s**, np:
one cat – two cats, one egg – two eggs.
- Gdy rzeczownik w lp. kończy się na **-o, -s, -x, -ch, -sh**, to w lm. dodaje się **-es**, np.
tomato – tomatoes, class – classes, box – boxes, match – matches, brush – brushes.
- Gdy rzeczownik w lp. kończy się na **-y**, które poprzedza spółgłoska, wtedy w lm. **-y** zamienia się w **-ies**, np. party – parties, country – countries, fly – flies.
- Gdy rzeczownik w lp. kończy się na **-y**, które poprzedza samogłoska, wtedy w lm. dodajemy samo **-s**, np.
day – days, toy – toys, boy – boys, key – keys.
- Do nazw własnych, które w lp. kończą się na **-y**, dodajemy w lm. samo **-s**, np.
Shelley – the Shelleys.
- Rzeczowniki, które w lp. kończą się na **-f, -fe**, najczęściej otrzymują w lm. końcówkę **-ves**, np.
wife – wives, knife – knives, thief – thieves.

Liczba mnoga nieregularna – Irregular Plurals

Singular	Plural	Singular	Plural
man	men	foot	feet
woman	women	goose	geese
child	children	mouse	mice
ox	oxen	louse	lice
tooth	teeth		

Rzeczowniki **information, advice, news** i **furniture** występują zawsze w lp. Gdy chcemy wyrazić ich ilość, musimy poprzedzić je zwrotami: **pieces, items** lub **bits**, np.

two pieces of advice, five items of information, four bits of news.

Money jest zawsze w lp., np.

Money **is** important in life.

Nazwy niektórych ryb, ptaków i zwierząt mają tę samą formę w lp. i lm., np. **salmon, mackerel, plaice, trout, grouse, sheep, deer**, np.

This reindeer is from Greenland i **These reindeer are** from Norway;

His fish has died (jedna ryba) lub **His fish have died** (więcej niż jedna).

Jednak gdy chcemy dokładnie określić liczbę ryb, to używamy lm. **fishes**, np.

I caught **three fishes** yesterday.

Niektóre rzeczowniki zbiorowe (collective nouns), np: **class, government, team, family** mogą być używane zarówno z czasownikami w lp.:

The team **is playing** a match now (gdy traktujemy drużynę jako całą grupę),

jak i z czasownikami w lm.:

The team **have gone** for holidays (gdy traktujemy członków drużyny indywidualnie).

The police jest zawsze w lm., np: The police **have caught** some dangerous criminals lately.

Rzeczowniki oznaczające gry (**billiards, dominoes**), przedmioty nauki (**mathematics, physics**), choroby (**measles**) i dyscypliny sportowe (**athletics**), mimo iż kończą się na **-s**, wymagają użycia czasownika w lp., np.

Billiards **is** very popular nowadays.

Niektóre rzeczowniki mają tylko lm., np. **shorts, trousers, glasses, scissors, jeans**, i używa się po nich czasownika w lm., np.

My blue **jeans** are very old.

Natomiast można te rzeczowniki wyrazić w lp., gdy dodamy **a pair of**, np.

This pair of jeans **is** quite expensive.

Pewne rzeczowniki mogą występować zarówno w lp., jak i lm., jednakże wtedy zmieniają znaczenie, np.

glass (szkło) – **glasses** (okulary)

look (spojrzenie) – **looks** (wygląd)

pain (ból) – **pains** (trudności)

work (praca) – **works** (fabryka)

W przypadku liczebników typu: **dozen, hundred, thousand, million**, gdy ich liczba jest dokładnie określona, nie dodajemy końcówki **-s**, np. **three hundred pounds**. Natomiast gdy chodzi o ogólną liczbę, wtedy końcówka **-s** występuje, np. **hundreds of people**.

Liczba mnoga rzeczowników złożonych – The Plural of Compound Nouns

W złożeniu rzeczownik + rzeczownik końcówkę lm. dodaje się do drugiego członu, np.

girlfriends, matchboxes, toy shops.

W złożeniu gerund + rzeczownik końcówkę lm. dodaje się do rzeczownika, np.

chopping-boards, looking-glasses.

Końcówkę lm. dodajemy do ostatniego członu słowa, gdy w złożeniu nie występuje rzeczownik, np.

forget-me-nots, countdowns, stand-bys, grown-ups.

W pewnych złożeniach (zaczynających się od man, woman) oba człony występują w lm., np.

menservants, women doctors,

w innych tylko drugi człon, np.

man-eaters, woman-haters.

Formy dzierżawcze – Possessive Forms

Saxon Genitive

Najczęściej dopełniacz saksoński używany jest do osób i istot żywych. W lp. ma formę **'s**, w lm. (**'s**), np.

I'll take Robert**'s** book.

The Wilsons**'** house is really big.

The boys**'** opinions, at the butcher**'s**, at my grandmother**'s**.

Jeśli dwie osoby mają daną rzecz wspólną, a ich imiona są połączone spójnikiem *and*, to **'s** dodajemy do drugiego imienia, np.

Peter and Mary**'s** car (wspólny samochód).

Jeśli zaś rzeczy są osobne, to dodajemy **'s** do obydwu imion, np.

Peter**'s** and Mary**'s** jobs (oboje wykonują odmienne prace).

Do rzeczowników o nieregularnej lm. dodaje się **'s**, np.

children**'s** books, the women**'s** clothes.

W rzeczownikach złożonych **'s** występuje przy ostatnim członie, np.

my brother-in-law**'s** car, Elizabeth the First**'s** reign.

Istnieje też możliwość użycia dwóch dopełniaczy, np.

my friend**'s** brother**'s** wife, my mother**'s** sister**'s** husband.

Dopełniacza saksońskiego używamy też z rzeczownikami nieżywoymi w następujących przypadkach:

- w nazwach geograficznych: **Europe's** future, **Poland's** agriculture,
- w nazwach kościołów i katedr: **St Mary's** Church, **St Paul's** Cathedral,
- w określeniach czasowych, np. a **week's** holiday, an **hour's** delay.

of genitive

Dopełniacza tego używamy głównie do rzeczowników nieożywionych, np.

the title **of** the film, the windows **of** the house, a piece **of** cake

lub do rzeczowników abstrakcyjnych, np.

the standard **of** living, the price **of** fame.

Double Genitive

Ta konstrukcja polega na połączeniu dopełniacza **'s** (**Saxon Genitive**) z **of** dopełniaczem (**of genitive**). Rzeczownik mający dopełniacz saksoński musi być zarówno określony, jak i osobowy, np.

a friend **of** my brother**'s** (*jeden z przyjaciół mojego brata*), an opera **of** Puccini**'s** (*jedna z oper Pucciniego*).

Rodzaj – Gender

W języku angielskim problem rodzaju rzeczownika powstaje, gdy chcemy go zastąpić zaimkami **he**, **she** lub **it**. I tak: **he** odnosi się do osób płci męskiej (man, actor, brother), **she** do osób płci żeńskiej

(woman, actress, sister), a **it** do zwierząt (bez względu na ich płeć, np. bull = **it**, cow = **it**) oraz do rzeczy (np. book = **it**, table = **it**, chair = **it**).

Niektóre rzeczowniki osobowe mają podwójny rodzaj, np. doctor (może być **he** lub **she**), podobnie **artist, friend, parent, speaker, teacher, writer**, itd.

W wielu przypadkach istnieje odrębna forma dla osobnika płci męskiej i płci żeńskiej, np.

actor – actress, bachelor – spinster, dog – bitch, lion – lioness.

Rzeczowniki zbiorowe, takie jak np. **committee, crowd, government, jury** zastępowane są przez zaimek **it**, gdy traktowane są jako całość, a przez zaimek **they**, gdy chodzi o poszczególnych członków.

Rzeczowniki złożone – Compound Nouns

W języku angielskim istnieje wiele rzeczowników, które składają się z dwóch (np. **bookcase**), trzech (**sister-in-law**) lub więcej części. Tymi dwoma częściami mogą być dwa rzeczowniki, np. **airport, raincoat, shipyard**, może to być czasownik z rzeczownikiem, np. **pickpocket, typewriter**, może to być też przymiotnik z rzeczownikiem, np. **blackboard, shortcake**.

Często spotyka się też połączenie formy gerund z rzeczownikiem, np. **a frying pan, a flying machine, a dining-room** lub rzeczownika z formą gerund, np. **sightseeing, window-dressing**.

Niektórych rzeczowników używa się przymiotnikowo, np.

a biscuit tin	a salt cellar
a book cover	a seat belt
a car key	a table leg
a cotton shirt	a tin-opener
a fountain pen	a toy shop

Rzeczowniki złożone często powstają przez połączenie rzeczownika z **self**, np. **self-confidence, self-defense** lub **man** i **woman**, np. **a fireman, a policewoman, a gentleman, a horsewoman**.

Można tworzyć też rzeczowniki złożone przez połączenie rzeczownika pospolitego z nazwą własną, np. **Chicago Airport, Oxford Press, an IBM computer**, itp.

Budowa słowotwórcza rzeczowników – Word Building

Rzeczownik można utworzyć od innego rzeczownika za pomocą **przyrostków (suffixes)** i **przedrostków (prefixes)**. Przez dodanie przyrostków **-hood, -ship** i **-dom** można utworzyć rzeczowniki abstrakcyjne od nazw osób, np.

child – childhood	lord – lordship
mother – motherhood	reader – readership
priest – priesthood	king – kingdom
leader – leadership	martyr – martyrdom

Abstrakcyjne rzeczowniki można tworzyć też od przymiotników przez dodanie przyrostka **-ness**, np.

full – fullness	kind – kindness
great – greatness	weak – weakness

Przy tworzeniu rzeczowników nazywających wykonawców czynności, tzw. agentów, najczęstszymi przyrostkami są: **-ar, -ee, -er** i **-or**, które dodaje się do bezokolicznika, np.

beg – beggar	employ – employee
work – worker	create – creator

Wiele nowych abstrakcyjnych rzeczowników angielskich powstaje przez dodanie końcówki **-t** lub **-th**, np.

deep – depth **wide – width**
high – height **true – truth**

Aby utworzyć nazwy osób związanych z rzeczami lub miejscami, używa się końcówek **-an**, **-ian**, lub **-ist**, np.

Rome – Roman **tour – tourist**
politics – politician **piano – pianist**

Przyrostek **-ful** jest używany do tworzenia nazw rzeczy, które mogą coś zawierać, np.

hand – handful (*ręka – garść*)
spoon – spoonful (*łyżka – pełna łyżka*)

Żeńskie formy niektórych rzeczowników tworzy się poprzez dodanie przyrostka **-ess**, np.

actor – actress **prince – princess**
lion – lioness **waiter – waitress**

Przyrostki **-age** i **-al** używa się do tworzenia rzeczowników od niektórych czasowników i oznaczają one czynność lub wynik tej czynności, np.

store – storage **deny – denial**
use – usage **refuse – refusal**

Końcówka **-ance**, **-ation**, **-ence** i **-ment** dodawana jest do czasowników, by utworzyć rzeczowniki oznaczające czynność lub rezultat tej czynności, np.

develop – development **occur – occurrence**
hinder – hindrance **separate – separation**

Wiele rzeczowników tworzy się przez dodanie przedrostków **down-**, **im-**, **in-**, **off-**, **on-**, **out-** lub **up-**, np.

turn – downturn **set – onset**
put – input **break – outbreak**
come – income **keep – upkeep**
spring – offspring

Rzeczowniki abstrakcyjne o znaczeniu przeciwnym najczęściej tworzy się przez dodanie do istniejącego rzeczownika przedrostka **dis-**, **il-**, **im-**, **in-**, **ir-**, **mal-**, **mis-**, **un-**, np.

grace – disgrace **regularity – irregularity**
legality – illegality **nutrition – malnutrition**
possibility – impossibility **understanding – misunderstanding**
ability – inability **happiness – unhappiness**

2. Przedimki – Articles

W języku angielskim wyróżniamy przedimek nieokreślony **a** i **an**, przedimek określony **the** oraz tzw. przedimek **zerowy**, czyli właściwie jego brak. Przedimka **a/an** lub **the** używamy przed rzeczownikami policzalnymi w lp., np:

a book – the book, **an apple – the apple**.

Przedimka **the** lub **zerowego** używamy przed rzeczownikami policzalnymi w lm., np.

the apples – apples, **the books – books**.

Przedimka **the** lub **zerowego** używamy przed rzeczownikami niepoliczalnymi, np.

the sugar – sugar, **the water – water**.

Przedimka nieokreślonego **a/an** używamy:

- przed rzeczownikami policzalnymi oznaczającymi reprezentanta pewnej grupy ludzi, zwierząt, roślin lub rzeczy, np. **a** teacher, **an** elephant, **a** tulip, **a** book:
A parrot is **a** bird. Mr Smith is **an** accountant.
- w niektórych wyrażeniach odnoszących się do chorób, np.
have **a** headache;
- przed rzeczownikiem policzalnym, o którym wcześniej nie było mowy, tzn. po raz pierwszy jest wymieniony, np.
I bought **a** book.
- w odniesieniu do miar, np.
40 p **a** kilo, once **a** day, 80 km **an** hour;
- w wykrzyknikach (po 'what' i 'such'), np.,
What **a** beautiful day! What **a** funny story!
You are such **a** fool! She is such **a** stupid girl!

Przedimka określonego **the** używamy:

- przed rzeczownikami, o których była mowa wcześniej, np.
I bought **a** book. **The** book is interesting.
- przed rzeczownikami, które oznaczają przedmioty, obiekty unikatowe, np.
the sun, **the** Colosseum;
- przed nazwami kin (**The** Muza), hoteli (**The** Hilton), teatrów (**The** Royal Shakespeare Theatre), gazet i czasopism (**The** Economist), statków (**the** Titanic), galerii (**The** National Gallery), pubów (**the** Red Bull);
- przed nazwami rzek (**the** Vistula), oceanów (**the** Pacific), mórz (**the** Baltic Sea), archipelagów (**the** Orkney Islands), łańcuchów górskich (**the** Himalayas), pustyń (**the** Sahara Desert), kanałów (**the** Panama Canal, **the** English Channel);
- przed nazwami gatunków, np.
the dinosaurs, **the** mammals;
- przed nazwiskami rodowymi (**the** Wilsons) i narodowościami (**the** Dutch);
- przed nazwami partii politycznych (**the** Labour Party) i tytułami (**the** Duchess of York);
- przed nazwami historycznych wydarzeń, np.
the Glorious Revolution, **the** Civil War;
- przed przymiotnikami w stopniu najwyższym, np.
the worst film I've ever seen;
- przed przymiotnikami oznaczającymi grupę ludzi, np.
the poor, **the** rich, **the** homeless;
- przed instrumentami muzycznymi i nazwami tańców, np.
the guitar, **the** flute, **the** tango, **the** samba;
- w wyrażeniach typu **the... the**, np.
the sooner **the** better;
- w określeniach części dnia, np.
in **the** evening, in **the** afternoon, in **the** morning;
- w wyrażaniu dat przy liczebnikach porządkowych (głównie w mównieniu), np.
Let's meet on June 14th (w mównieniu: June **the** 14th);
- w stałych wyrażeniach czasowych, np.
for **the** time being, in **the** end, at **the** moment.

Przedimek **zerowy** występuje:

- przed nazwami własnymi, np.
Barbara, Poland, Africa, Warsaw;
- przed nazwami sportów i gier, np.
hockey, polo, darts, billiards;
- przed nazwami dni, miesięcy, świąt, np.
Sunday, July, Easter;
- przed nazwami przedmiotów szkolnych, np.

- Biology, Physics, English (*ale: the* English language);
- przed nazwami krajów, np.
Greece, France (*ale: the* Netherlands, **the** Vatican, **the** United Kingdom, **the** United States of America);
- przed nazwami jezior, np.
Lake Erie, Lake Victoria, Loch Ness;
- przed nazwami uniwersytetów, np.
Oxford University, Cambridge University (*ale: the* University of Cambridge);
- przed nazwami pojedynczych gór, np.
Mount Everest, Mont Blanc, Kilimanjaro;
- przed nazwami wysp, np.
Crete, Sicily (*ale: the* Isle of Man);
- przed nazwami większości ulic, np.
Baker Street, Oxford Street (*ale: the* High Street, **the** Strand, **the** A10);
- przed nazwami budynków, np.
Tate Gallery, Westminster Abbey (*ale: The* British Museum, **the** National Gallery);
- przed nazwami parków, np.
Hyde Park, Central Park;
- przed nazwami restauracji, pubów, hoteli, sklepów i banków, jeśli mają w nazwie imię założyciela i kończą się na *-s* lub *s's*, np.
Ann's Cafe, Harrods, Selfridges, Marks and Spencers, Lloyds;
- przed nazwami stacji, np.
King's Cross Station, Victoria Station;
- przed nazwami placów, np.
Nelson Square, Trafalgar Square;
- przed nazwami mostów, np.
London Bridge, Tower Bridge (*ale: the* Golden Gate Bridge);
- w wyrażeniach czasowych szczególnie z użyciem *at*, *by*, *after* i *before*, np.
at midnight, *by* 3 o'clock, *after* 5 o'clock, *before* morning;
- w wyrażeniach dotyczących środków transportu, np.
by boat, *by* plane, *by* bus, *on* foot (*ale: on* **the** bus, *in* **the** car);
- z rzeczownikami takimi, jak: *bed*, *church*, *class*, *college*, *court*, *hospital*, *prison*, *school*, *university*, jeśli mamy na myśli pierwotny cel tych miejsc, np.
He was sent to prison for two months (*ale: I* went to **the** prison to see my friend).

Wyrazy takie, jak: *cathedral*, *factory*, *mosque*, *office* zawsze wymagają użycia przyminka:

- ze słowem *work*, np.
I must go to work;
- przed nazwami chorób można używać albo przedimka **zerowego**, albo przedimka określonego **the**, np.
mumps/the mumps (*ale: She's* got pneumonia);
- po słowach *what* i *such*, jeśli są to rzeczowniki policzalne w lm. lub niepoliczalne w lp., np.
What idiots we are!
They behave with such impudence!

3. Przymiotniki – Adjectives

Przymiotniki w języku angielskim mają zawsze jedną formę bez względu na rodzaj i liczbę rzeczownika, który opisują, np. **a small boy**, **a small girl**, **a small cat**, **small boys**, **small girls**, **small cats**.

Podobnie jak rzeczowniki nie odmieniają się też przez przypadki. W języku angielskim przymiotniki stopniuje się regularnie, nieregularnie i opisowo.

Istnieją trzy stopnie: równy – **positive** (podstawowa forma przymiotnika), wyższy/niższy – **comparative** i najwyższy/najniższy – **superlative**.

Stopniowanie regularne – Regular Forms

Przymiotniki jednosylabowe i niektóre przymiotniki dwusylabowe stopniuje się regularnie:

Positive	Comparative	Superlative
short	shorter	shortest
big	bigger	biggest
nice	nicer	nicest
easy	easier	easiest

- większość przymiotników jednosylabowych przyjmuje w stopniu wyższym końcówkę **-er**, a w stopniu najwyższym końcówkę **-est**, które są bezpośrednio dodawane do formy w stopniu równym, np.
great – greater – greatest, tall – taller – tallest
- przymiotniki jednosylabowe, które kończą się na jedną spółgłoskę, a przed nią występuje jedna samogłoska podwajają tę spółgłoskę, np.
fat – fatter – fattest thin – thinner – thinnest
hot – hotter – hottest wet – wetter – wettest
sad – sadder – saddest
- przymiotniki jednosylabowe, które kończą się w formie podstawowej na **-e** otrzymują tylko **-r** w stopniu wyższym i **-st** w stopniu najwyższym, np.
fine – finer – finest safe – safer – safest
large – larger – largest strange – stranger – strangest
- przymiotniki, które kończą się na **-y**, a przed tą literą występuje spółgłoska, w stopniu wyższym i najwyższym wymieniają **y** na **i** i przyjmują odpowiednio końcówki **-er** i **-est**, np.
busy – busier – busiest funny – funnier – funniest
dirty – dirtier – dirtiest tidy – tidier – tidiest
early – earlier – earliest

Stopniowanie nieregularne – Irregular Forms

Positive	Comparative	Superlative
bad	worse	worst
far	farther	farthest
	further	furthest
good	better	best
old	older	oldest
	elder	eldest

- formy **far – farther – farthest** używamy, gdy chodzi o odległość przestrzenną (metry, kilometry), natomiast formy **far – further – furthest** używamy zarówno do odległości przestrzennej, jak i do odległości, np. w czasie.

- formy **old** – **elder** – **eldest** używamy, gdy chodzi o starszeństwo w rodzinie, np. **my elder** sister. Jednak w porównaniach ze słowem **than** występuje forma **older**, np.
I am **older than** my sister.

Stopniowanie opisowe – Periphrastic Forms

Stopniowaniu temu podlegają przymiotniki dwusylabowe i dłuższe.

Positive	Comparative	Superlative
interesting	more interesting less interesting	most interesting least interesting

- W tym rodzaju stopniowania do przymiotnika w formie podstawowej dodajemy **more** w stopniu wyższym, **less** w stopniu niższym; **most** w stopniu najwyższym, a **least** w stopniu najniższym.
- Podobnie stopniują się też przymiotniki złożone, np.
waterproof – **more** waterproof – **most** waterproof.

Przymiotniki, które w złożeniu mają **good**, **well** lub **bad** mogą się również stopniować następująco, np.
good-looking – **better**-looking – **best**-looking.

- Należy pamiętać, że przed przymiotnikiem w stopniu najwyższym trzeba użyć przedimka określonego **the**, np.
He is **the best** student in our class.

Warto zauważyć, że istnieją konstrukcje, w których **the** nie występuje. Ma to miejsce, gdy odnosimy się do cechy lub stanu danej osoby lub rzeczy, np.

I feel best in the evening.

My mind is brightest after a ten-hour sleep.

My friend is most talkative before stressful exams.

the + comparative + the

Tej konstrukcji używa się zarówno z przymiotnikami, jak i przysłówkami, by pokazać, że dwie czynności są w relacji przyczynowo-skutkowej i obie ulegają równoległej zmianie, np.

The longer he works, **the more** money he earns.

The more expensive alcohol becomes, **the less** people drink.

The sooner you do it, **the better** the results will be.

Gdy chcemy wyrazić przyszłość w tego typu porównaniu, należy w zdaniu podrzędnym użyć czasu Present Simple.

-er and -er, more and more, less and less

Takie porównania (przymiotników i przysłówków) stosuje się przy opisywaniu wzrostu lub zmniejszania się intensywności jakiejś cechy, np.

Computers are becoming cheaper **and** cheaper.

Your English is better **and** better.

I'm getting **more and more** interested in history.

Holidays abroad are becoming **less and less** expensive.

Należy zauważyć, iż w tych porównaniach wyrażony jest pewien proces, co pociąga za sobą użycie czasów progresywnych (np. Present Continuous). Ponadto warto pamiętać również, że **nie używamy** more and more i less and less z przymiotnikami jednosylabowymi.

Porównywanie cech – Comparison of Features

- **-er than, more/less... than** (*bardziej... niż*) – tę konstrukcję stosuje się do porównywania podobnych cech ludzi i zwierząt. Występuje ona zarówno w zdaniach twierdzących, jak i przeczących.
My house is **bigger than** yours.
He is **more/less intelligent than** your brother.
His girlfriend isn't **prettier than** mine.
- **as...as** (*tak...jak, równie...co, jak*) używa się do porównania podobnych cech ludzi lub rzeczy. Występuje w zdaniach twierdzących, np.
Mike is **as clever as** Bob.
Your car is **as fast as** mine.

Ta konstrukcja funkcjonuje również w utartych zwrotach uznawanych za idiomatyczne, np.

as old as the hills – *stary jak świat*,
as poor as a church mouse – *biedny jak mysz kościelna*,
as dry as a bone – *suchy jak pieprz*,

- **not as...as; not so...as** (*nie tak...jak*) – konstrukcje używane również do porównywania cech ludzi i rzeczy, ale stosowane w zdaniach przeczących, np.
He is **not as intelligent as** his brother.
She is **not so beautiful as** her sister.

Such a/an + adjective + noun – Taki/taka + przymiotnik + rzeczownik

She is **such a nice girl**.
It was **such an interesting** story.

Tutaj przymiotnik pełni funkcję przydawki. Jeżeli rzeczownik jest niepoliczalny lub występuje w liczbie mnogiej, to po określniku **such** nie występuje żaden przedimek, np.

such beautiful music, **such** funny jokes.

Ta konstrukcja może być zastąpiona podobnym znaczeniowo zwrotem **so + adjective** (taki/taka + przymiotnik), np.

The girl is **so nice**.
The story was **so interesting**.
The music is **so beautiful**.
The jokes were **so funny**.

Niektóre słowa, jak np. **wide, long, deep** czy **high** używane są po wyrazie pytającym **how** zarówno jako przymiotniki, jak i przysłówki do wyrażania miar, np.

How high (przymiotnik) is this building?
How high (przysłówek) did he jump?

Przymiotniki są też używane z wyrazem **how** w wykrzyknikach, np.

How kind of you! – *Jak to miło z twojej strony!*
How wonderful! – *Jak wspaniale!*

Przymiotniki często występują w wykrzyknikach po wyrazie **what**, np.

What a crazy idea!
What an incredible story!
What stupid games!

Najczęściej tłumaczy się to *co za... (jaki) jaka...!* Można też użyć w takiej sytuacji innej konstrukcji **what** + **adjective** + **to-infinitive**, np.

What a rude thing to say!

What an idiotic way to behave!

Budowa słowotwórcza przymiotników – Word Building Adjectives

Przymiotniki można tworzyć od rzeczowników, czasowników, a także innych przymiotników za pomocą odpowiednich przyrostków (suffixes) i przedrostków (prefixes):

- przyrostek **-y** zwykle dodaje się do rzeczowników niepoliczalnych oznaczających materiał lub tworzywo, np.

mist – misty, sand – sandy, silk – silky;

- przyrostek **-ly** jest dodawany do wyrazów nazywających pewne kategorie ludzi i znaczy 'posiadający daną cechę', np.

friend – friendly, ghost – ghostly, mother – motherly.

Używa się go również do tworzenia słów określających pewien czas, np.

day – daily, year – yearly;

- przyrostek **-like** dodaje się do rzeczowników policzalnych nazywających ludzi lub zwierzęta i oznacza on 'przypominanie lub bycie podobnym w sposobie', np.

child – childlike (*jak u dziecka*), God – Godlike, war – warlike;

- podobne znaczenie ma przyrostek **-ish**, jednak używamy go, gdy chcemy podkreślić negatywną cechę, np.

child – childish (*infantylny*), fool – foolish.

Przyrostek ten stosuje się przy kolorach w celu podkreślenia ich różnorodności, np.

red – reddish (*czerwonawy*), yellow – yellowish (*żółtawy*);

- przyrostek **-some** dodaje się do czasowników lub rzeczowników, by wskazać posiadanie danej cechy, np.

to loathe – loathsome (*obrzydlivy*),

fear – fearsome (*przerazający*),

(to) quarrel – quarrelsome (*kłótlivy*);

- przyrostek **-worthy** dodaje się do rzeczowników i oznacza 'warty czegoś, odpowiedni na coś', np.

praise – praiseworthy (*zasługujący na pochwałę*),

trust – trustworthy (*godny zaufania*);

- przyrostki **-able** i **-ible** dodaje się do wielu rzeczowników i czasowników i oznaczają one 'być w stanie', np.

avoid – avoidable reason – reasonable

bear – bearable response – responsible

- przyrostki **-ful** ('posiadający daną cechę') i **-less** ('nieposiadający danej cechy') tworzy się prawie zawsze od rzeczowników, np.

care – careful – careless help – helpful – helpless

harm – harmful – harmless use – useful – useless

- przymiotniki przyjmują jeszcze inne przyrostki:

-ive, np. lucrative, repulsive,

-ant, np. ignorant,

-ous, np. gorgeous, humorous, precious,

-ate, np. considerate, illiterate,

-ory, np. preparatory, sensory,

-esque, np. grotesque, picturesque;

- należy pamiętać o różnicy znaczeniowej przy niektórych przymiotnikach z przyrostkiem **-ic** i **-ical**, np.

economic (*ekonomiczny – gospodarczy*) – economical (*ekonomiczny – oszczędny*),

- przeciwne znaczenie przymiotników tworzymy za pomocą negatywnych przedrostków **a-**, **anti-**, **dis-**, **il-**, **im-**, **in-**, **ir-**, **mal-**, **mis-**, **un-**, np.

moral – amoral	acceptable – in acceptable
social – anti social	responsible – ir responsible
honest – dishonest	adjusted – mal adjusted
legible – illegible	leading – mis leading
mature – immature	happy – un happy

- przedrostki **over-** i **under-** mogą być dodawane do przymiotników i imiesłowów czasu przeszłego (Past Participle) i oznaczają bądź 'posiadanie jakiejś cechy w nadmiarze (over-)' lub 'jej niedostatek (under-)', np.
 - crowded – **over**crowded,
 - developed – **under**developed,
 - done – **over**done – **under**done.

Przymiotniki dzierżawcze – Possessive Adjectives

Przymiotniki dzierżawcze odpowiadają na pytanie: **whose?** – *czyj?*, *czyja?*, *czyje?*:

my, your, his, her, its, our, your, their

a po nich następuje rzeczownik, np.
my cat, his dog, our house, their car.

Przymiotniki złożone – Compound Adjectives

Przymiotniki złożone często składają się z imiesłowu czasu przeszłego (Past Participle) lub przymiotnika zakończonego na **-ed** i innego słowa (rzeczownika, przymiotnika czy przysłówka). Oba wyrazy połączone są łącznikiem, np.

bad-mannered – <i>źle wychowany,</i>	mist-covered – <i>spowity mgłą,</i>
fair-haired – <i>jasnowłosa,</i>	quick-witted – <i>błyskotliwy,</i>
hand-made – <i>ręcznie robiony,</i>	well-dressed – <i>dobrze ubrany.</i>

Można też tworzyć przymiotniki złożone przez połączenie imiesłowu czasu teraźniejszego (Present Participle) z rzeczownikiem lub przysłówkiem, np.

a time-consuming task – *czasochłonne zajęcie,*
a fast-moving car – *szybki samochód.*

Często spotyka się przymiotniki złożone oznaczające miary, a zbudowane na podstawie liczebnika bądź głównego, bądź porządkowego, np.

a ten-year-old boy	a five-minute break
a second-class citizen	a third-floor apartment

Kolejność przymiotników przed rzeczownikiem – Order of Adjectives

W wypadku występowania kilku przymiotników określających ten sam rzeczownik istnieje tendencja do szeregowania ich od najbardziej ogólnych do najbardziej szczegółowych. I tak zwykle zaczyna się od **quality adjectives** (**opinion adjectives**) oznaczających subiektywną ocenę, np. **beautiful, nice, ugly, dirty**, następnie używamy przymiotników tzw. **fact adjectives** opisujących **size** (*rozmiar*), **age** (*wiek*) i **shape** (*kształt*), np. **a huge old triangular tower**; potem **colour** (*kolor*), **origin** (*pochoźenie*), **material** (*materiał, z którego jest wykonany*), **purpose** (*cel*) albo **use** (*użycie*), np.

a nice small old oval yellow Greek glass flower vase.

Too + adjective + to-infinitive

W tej konstrukcji **too** występuje przed przymiotnikiem i oznacza 'nadmiar', lecz najczęściej ma on wydźwięk negatywny, np.

She is **weak**. She **can't move** the desk.

She is **too weak** to move this desk.

W powyższych zdaniach czasownik główny odnosi się do tego samego podmiotu co bezokolicznik.

W zdaniach, w których podmiot czasownika głównego stanowi dopełnienie bezokolicznika, np. **The coffee is hot**. I can't drink **it**. – The coffee is **too hot** (for me) to drink, można opuścić frazę 'for', ale nie wolno użyć dopełnienia po bezokoliczniku, tzn. powiedzieć: The coffee is too hot for me to drink it.

Adjective + enough + to-infinitive

Enough następuje po przymiotniku i mówi, czy stopień posiadania danej cechy jest wystarczający, np.

She is clever **enough** to solve this problem

bądź

She isn't clever **enough** to solve this problem.

I podobnie jak w poprzedniej konstrukcji, gdy podmiot czasownika głównego jest dopełnieniem bezokolicznika, np. **The coffee is strong**. I can drink **it**. – The coffee is **strong enough** (for me) to drink, można opuścić frazę 'for', ale nie wolno użyć dopełnienia po bezokoliczniku, tzn. powiedzieć: The coffee is strong enough for me to drink it.

Niektóre przymiotniki użyte z przedimkiem określonym **the** stają się rzeczownikami nazywającymi grupy ludzi, np.

the homeless – *bezdomni*,

the poor – *biedacy*,

the rich – *bogacze*,

the unemployed – *bezrobotni*,

the young – *młodzi*.

Przymiotników, a nie przysłówków jak w języku polskim, używa się przy czasownikach postrzegania (**verbs of perception**), które określają czynności zmysłów. Głównie chodzi tu o takie czasowniki, jak: **look, taste, sound, smell, feel**, np.

She looks elegant in her new jacket.

This salad tastes delicious.

A day in the country sounds fantastic.

These daffodils smell awful.

I feel happy.

4. Przysłówki – Adverbs

Rodzaje przysłówków – Kinds of Adverbs

Przysłówki dzieli się w języku angielskim w zależności od ich znaczenia na różne kategorie. Najbardziej istotne to:

- przysłówki czasu – **Adverbs of Time**, które odpowiadają na pytanie **when?** – *kiedy?*
afterwards, already, early, just, now, soon, today, tomorrow, yesterday;
- przysłówki miejsca – **Adverbs of Place**, które odpowiadają na pytanie **where?** – *gdzie?*
away, back, backwards, down, everywhere, here, nowhere, there, underneath, up;
- przysłówki częstotliwości – **Adverbs of Frequency**, które odpowiadają na pytanie **how often?** – *jak często?*
always, ever, frequently, never, occasionally, often, rarely, regularly, seldom, sometimes, twice, usually;
- przysłówki sposobu – **Adverbs of Manner**, które odpowiadają na pytanie **how?** – *w jaki sposób?*
badly, cleverly, fast, nicely, quickly, thus, well;
- przysłówki stopnia – **Adverbs of Degree**, które odpowiadają na pytanie **in what degree?** – *w jakim stopniu?*
almost, barely, completely, enough, extremely, fairly, hardly, rather, quite, scarcely, too, very.

Miejsce przysłówka w zdaniu – Position of Adverbs in a Sentence

Miejsce przysłówka w zdaniu uwarunkowane jest funkcją, jaką w nim pełni, np.

- Przysłówek częstotliwości stoi zwykle przed orzeczeniem:
I **never** drink coffee before 6 o'clock.
- W przypadku, gdy orzeczeniem jest czasownik specjalny 'to be', to przysłówek występuje po nim:
We are **never** late for school.
- W orzeczeniach złożonych przysłówek częstotliwości występuje po pierwszym członie orzeczenia:
She has **never** seen such a nice garden.
- Przysłówek czasu stoi zwykle na końcu zdania, choć można go też używać na początku:
We'll go there **tomorrow**.
Tomorrow I'm going to have a party.
- Przysłówek miejsca stoi najczęściej na końcu zdania, lecz gdy wespół z nim występuje przysłówek czasu i sposobu, kolejność ich jest następująca: **manner – place – time**:
She was learning **hard there yesterday**.
- Przysłówek sposobu zwykle stoi po czasowniku lub dopełnieniu czasownika:
She dances **beautifully**.
She dances the tango **beautifully**.
- Przysłówek stopnia modyfikuje znaczenie innego przysłówka, przymiotnika lub imiesłowu i wówczas występuje bezpośrednio przed nim:
He is **very** rude.
He is **well** spoken of.
- Przysłówek stopnia **enough** występuje po przymiotniku lub przysłówku, np.
Are these apples ripe **enough**?
Will it be done quickly **enough**?
- Czasami występuje też przed rzeczownikiem, np.
Will they have **enough** money to buy such an expensive car?
- Przysłówek stopnia **too** występuje przed przymiotnikiem lub przysłówkiem, np.
She is **too** intelligent to make such a mistake.
It is **too** cold for us to go swimming.

Budowa przysłówka – Formation of Adverbs

Przysłówki najczęściej tworzy się od innych części mowy, głównie przymiotników, rzeczowników, imiesłów lub liczebników przez dodanie końcówki **-ly**, np.

polite – politely

interesting – interestingly

true – truly
month – monthly

first – firstly
second – secondly

Niektóre wyrazy, mimo iż mają końcówkę **-ly**, nie są przysłówkami, tylko przymiotnikami, np. friendly, likely, lonely, lovely. Przysłówki tworzy się wówczas od nich przez zwrot **in a(n) ... way/manner**: in a friendly way (*po przyjacielsku*).

Istnieją też przysłówki mające taką samą formę jak przymiotniki, np.

fast (*szybki*) – fast (*szybko*),
far (*daleki*) – far (*daleko*),
long (*długi*) – long (*długo*).

Pewna grupa przysłówek o formie jednakowej z przymiotnikami po dodaniu końcówki **-ly** zmienia znaczenie, np.

deep (*głęboko*) – deeply (*wielce*)
free (*darmo*) – freely (*z własnej woli*)
hard (*ciężko*) – hardly (*zaledwie*)

high (*wysoko*) – highly (*wysoce*)
near (*blisko*) – nearly (*prawie*)
late (*późno*) – lately (*ostatnio*)

Stopniowanie przysłówek – The Comparison of Adverbs

Przysłówki podlegają stopniowaniu. Przysłówki mające taką samą formę jak przymiotniki stopniują się jak przymiotniki, np.

fast – faster – fastest, early – earlier – earliest.

Do przysłówek dwu- i więcej sylabowych w stopniu wyższym **comparative** dodaje się **more, less**, a w stopniu najwyższym **superlative** – **most, least**, np.

rarely – **more** rarely – **most** rarely,
politely – **more** politely – **most** politely.

Stopniowanie nieregularne – Irregular Comparisons

Positive	Comparative	Superlative
badly	worse	worst
well	better	best
much	more	most
many/a lot of	more	most
little	less	least
far	farther	farthest
	further	furthest

Konstrukcje oznaczające porównania **as...as**, **so...as**, **than** tworzy się w taki sam sposób, jak w przypadku przymiotników.

5. Zaimki – Pronouns

W języku angielskim, podobnie jak w polskim, istnieją różne rodzaje zaimków.

Zaimki osobowe – Personal Pronouns

Jako podmiot: **I, you, he, she, it, we, you, they**

Jako dopełnienie: **me, you, him, her, it, us, you, them**

Formy dopełnienia używa się, gdy zaimek funkcjonuje jako dopełnienie bliższe (kogo? co?), np. I like **her**, dopełnienie dalsze (komu? czemu?), np. I showed **her** my photo, lub gdy następuje po przyimku, np. I will wait for **her**.

Zaimki dzierżawcze – Possessive Pronouns

mine, yours, his, hers, ours, yours, theirs

Zaimki dzierżawcze występują samodzielnie, tzn. nie dajemy po nich rzeczownika, np.

This book is **mine**.

These socks are **hers**.

That car is **theirs**.

Te zaimki często myli się z przymiotnikami dzierżawczymi **my, your, his, her, its, our, your, their**, po których zawsze występuje rzeczownik, np.

Give me **your** book.

Show him **my** essay.

This was **her** idea.

Those were **our** pencils.

Zaimki zwrotne i emfaticzne – Reflexive and Emphatic Pronouns

Zaimki zwrotne odpowiadają polskiemu zaimkom *się, siebie*, jednak w języku angielskim każdy zaimek osobowy ma swój własny zaimek zwrotny:

I – myself, you – yourself, he – himself, she – herself, it – itself,

we – ourselves, you – yourselves, they – themselves

I've cut **myself**.

They have hurt **themselves** again.

Należy pamiętać, że nie wszystkie czasowniki, które w języku polskim wymagają użycia zaimka zwrotnego, wymagają go w języku angielskim, np. to dress, to hide, to shave, to wash.

I wash (myself) once a day.

She dressed quickly.

Zaimki emfaticzne mają tę samą formę, co zaimki zwrotne, jednak inne znaczenie odpowiadające polskiemu *sam, samodzielnie*, np.

You ought to do it **yourself**.

He **himself** prepared the speech.

Warto zapamiętać też kilka idiomów z tymi zaimkami, np.

Enjoy yourselves! – *Bawcie się dobrze!*

Behave yourself! – *Zachowuj się porządnie!*

Help yourself to a sandwich! – *Poczęstuj się kanapką!*

Feel yourself at home! – *Czuj się jak u siebie w domu!*

Make yourself at home! – *Rozgość się!*

Zaimki/przymiotniki wskazujące – Demonstrative Pronouns/Adjectives

Przymiotników wskazujących **this** (lp.) – *ten, ta* i **these** (lm.) – *ci, te*, używa się do wskazania osób lub rzeczy, które znajdują się blisko mówiącego, np.

This book is yours.

These buildings are impressive.

Przymiotników wskazujących **that** (lp.) – *tamten, tamta* i **those** (lm.) – *tamci, tamte*, używa się do wskazania osób lub rzeczy, które znajdują się w pewnej odległości od mówiącego, np.

That dog over there looks angry.

Those buildings are hardly visible.

Zaimków wskazujących **this/these** – **that/those** używa się w miejsce rzeczownika, np.

What is **this**?

That was all I could do for him.

Those who want to stay may do so.

Zaimki pytające – Interrogative Pronouns

Zaimki pytające **who, whom, whose** odnoszą się do osób, **what** do rzeczowników bezosobowych i **which** do rzeczowników zarówno osobowych, jak i bezosobowych.

Zaimki względne – Relative Pronouns

Zaimki względne występują w formie podmiotu oraz dopełnienia i różnią się w zależności od tego, czy odnoszą się do osób czy rzeczy.

Zaimki względne w odniesieniu do ludzi

- W formie podmiotu: **who/that** – *który* – nie mogą zostać opuszczone, np.
The man **who/that** killed his wife was mad.
- W formie dopełnienia: **who(m)/that** – *którego, którą* – mogą zostać opuszczone, np.
The woman (**who/whom/that**) you met yesterday was my grandmother.

Zaimki względne w odniesieniu do rzeczy

- W formie podmiotu: **which/that** – *który, która* – nie mogą zostać opuszczone, np.
I saw a film **which/that** was directed by Andrzej Wajda.
- W formie dopełnienia: **which/that** – *który, którą* – mogą zostać opuszczone, np.
The coin (**which/that**) I found in the garden yesterday is very old.

Zaimek względny **whose** – *którego, której* – oznacza przynależność lub posiadanie i stosowany jest zarówno do osób, jak i rzeczy.

W przypadku odniesienia do rzeczy może być zastąpiony zaimkiem **of which**. Zaimków tych nie można opuszczać, np.

This is the man **whose** horse won the race.

This is the book **the title of which/whose title** is intriguing.

Należy pamiętać, iż **that** nie może zastępować zaimka **who, whom, which** po przecinkach i przymkach.

Zaimki wzajemne – Reciprocal Pronouns

Each other – *jeden drugiego, wzajemnie* – zaimek ten występuje, gdy odnosimy się do dwóch osób, np.

I like Tom and Tom likes me = We like **each other**.

Peter is talking to Mary and Mary is talking to Peter = They are talking to **each other** (nie 'to themselves', gdyż to oznaczałoby, że każdy z nich mówi do siebie samego).

One another – *jeden drugiego, wzajemnie* – zaimek ten występuje, gdy odnosimy się do więcej niż dwóch osób, np.

There are six boys in the group. They all like **one another**.

Zaimki wzajemne przybierają formę dopełniacza, np. They borrow **each other's/one another's** books.

Zaimki nieokreślone – Indefinite Pronouns

Some i **any** mogą funkcjonować jako określniki lub zaimki. **Some** na ogół występuje w zdaniach twierdzących, a **any** w przeczących i pytających, np.

I have **some** apples in my bag.

There isn't **any** milk in the fridge.

Are there **any** rolls in the cupboard?

Używa się ich zarówno do rzeczowników policzalnych, jak i niepoliczalnych.

Some i **any** tworzą także złożenia, np.

anyhow – *jakkolwiek*

anyone/anybody – *ktos/ktokolwiek*

anything – *coś/cokolwiek*

anywhere – *gdzieś/gdziekolwiek/nigdzie*

somehow – *jakoś*

someone/somebody – *ktos*

something – *coś*

somewhere – *gdzieś*

W użyciu tych złożzeń obowiązuje zasada, że złożenia z **some** stosuje się w zdaniach twierdzących, a złożenia z **any** w zdaniach pytających oraz przeczących, zarówno gdy mają one orzeczenie w formie przeczącej, jak i gdy występuje tam wyraz negatywny (*hardly, never, without, seldom, rarely, little*), np.

I never tell **anything** to strangers.

Można spotkać się z użyciem **some** i jego złożzeń w zdaniach pytających, gdy chodzi o wyrażenie oferty, prośby lub kiedy spodziewamy się odpowiedzi twierdzącej, np.

Would you like **something** to drink?

Has the postman brought **something** for me?

No i jego złożenia: **nobody/no one** – *nikt*, **nothing** – *nic*, **nowhere** – *nigdzie*, występują w zdaniach przeczących, ale orzeczenie nie jest w formie przeczącej, np.

They have found **nothing**.

There was **no one** in the room.

None – odnosi się do więcej niż dwóch osób lub rzeczy, ma znaczenie negatywne i nie występuje po nim rzeczownik, np.

Have you got any coins? I haven't got any coins. I have got no coins. I have got **none**.

None of – *żaden z* – stosuje się, gdy ilość osób lub rzeczy jest większa niż dwa, np.

I have four sisters. **None** is pretty. **None of** them is pretty.

Neither – *żaden*, **neither of** – *żaden z* (zdania przeczące) i **either** – *każdy*, *oba*, **either of** – *każdy z* (zdania twierdzące) używa się, gdy mamy do czynienia z dwoma osobami lub rzeczami, np.

I have two sisters. **Neither** is pretty. **Neither of** them is pretty.

I have two sisters. **Either** is pretty. **Either of** them is pretty.

Po **none of**, **neither of** stosuje się czasownik zarówno w liczbie pojedynczej, jak i mnogiej.

All – *wszyscy* – odnosi się do więcej niż dwóch osób lub rzeczy, ma znaczenie pozytywne i pociąga użycie czasownika w lm., np.

All the spectators cheered. They **all** cheered. **All of them** cheered.

Przeciwieństwem **all** is **none**.

Both – *oba*, *obie* – odnosi się do dwóch osób lub rzeczy, ma znaczenie pozytywne i pociąga użycie czasownika w lm., np.

Mark and Tom are happy. They are **both** happy. **Both** Mark and Tom are happy. **Both of them** are happy. **Both** boys are happy.

Przeciwieństwem do **both** jest **neither**.

Both ... and... + czasownik w lm. – *zarówno...jak...*

Both Mary **and** Sue **were** happy.

Neither ... nor... + czasownik w lp. lub lm. – *ani...ani...*

Neither Peter **nor** Mike is rich.

Neither you **nor** your friends speak Chinese.

Either ... or... + czasownik w lp. lub lm. – *albo...albo...*

Either Peter **or** Mike knows this.

Either you **or** your friends have done it.

Należy pamiętać, iż w konstrukcjach **neither ... nor** i **either ... or** forma czasownika zależy od tego, czy najbliższy mu rzeczownik jest w lp. czy lm.

Many – *wiele*, *dużo* – używamy z rzeczownikami w liczbie mnogiej i są to rzeczowniki policzalne, np.

Have you got **many** postcards in your collection?

There aren't **many** books on the table.

Much – *wiele*, *dużo* – używamy z rzeczownikami niepoliczalnymi i są one w lp., np.

There isn't **much** water in the bottle.

I never take **much** milk to my coffee in the morning.

Many i **much** częściej stosuje się w pytaniach i przeczeniach, gdyż w twierdzeniach brzmi formalnie.

W twierdzeniach używa się raczej zamiast nich – **a lot of**, **lots of**, **plenty of**, np.

There is **a lot of** water in the bottle.

I have **plenty of** time to spare.

Many i **much** używa się w zdaniach twierdzących po **how**, **so**, **too** lub w mowie nieformalnej, np.

You are spending **too much** money on sweets.

There are **so many** good restaurants in Rome.

Much można zastąpić wyrażeniem **a great deal of**, natomiast **many** wyrażeniami **a large number of**, **a great many**.

Z rzeczownikami w lm., tj. rzeczownikami policzalnymi, używamy też **a few – kilka** (znaczenie pozytywne) i **a few – niewiele, nieliczni** (znaczenie negatywne), np.

Not all plays written by Shakespeare are boring. I quite like **a few** of them.
There were (very) **few** people at the funeral.

Z rzeczownikami niepoliczalnymi, tj. będącymi w liczbie pojedynczej, używamy **a little – trochę** (znaczenie pozytywne) i **little – mało, za mało, niewiele** (znaczenie negatywne), np.

I have **a little** time so we can go for a walk.
Unfortunately I have (too) **little** money to buy it.

Another – *inny, kolejny, jeszcze jeden* – występuje z rzeczownikiem policzalnym w lp., np.

Show me **another** book.
Give me **another** cup of tea, please.

Czasami używa się **another** z wyrażeniami odnoszącymi się do odległości, czasu lub pieniędzy, np.

You'll have to walk **another** three miles.
It will take us **another** ten minutes.
You'll have to pay **another** \$ 5 for the delivery.

Other – *inni, inne* – występuje z rzeczownikiem w lm., np.

Show me **other** books.

Others – *inni, inne* – używa się w lm. do zastąpienia wyrażenia 'other + rzeczownik lm.', np.

Some teenagers like hard rock while **others** (other teenagers) like techno.

Po **others** nie używa się już rzeczownika.

the other – *ten drugi, druga, ci drudzy, etc.* – często używa się zamiast rzeczowników w lp. i lm. oznaczających osoby lub rzeczy, gdy mamy do wyboru spośród ograniczonej liczby, np.

Can you see these two boys? One is Peter but I don't know **the other** (boy).
These gloves don't fit me. Can I try **the other ones**?

the others – *ci drudzy, ci pozostali, reszta* – używa się w lm., np.

These are Paul's pictures; **the others** are mine.
Some boys have already come. Where are **the others**?

Po **the others** nie występuje czasownik.

Every – *każdy, każda* – używa się z rzeczownikiem policzalnym w lp., np.

I go to school **every** day.
Every player in this team is excellent. = All players in this team are excellent.

Each – *każdy, każda* – również używa się z rzeczownikiem policzalnym w lp., jednak **each** wskazuje na chęć podkreślenia odrębności oraz na ograniczoną liczbę jednostek.

Each child in the class was vaccinated (one by one).

Gdy odnosimy się do pary – dwóch osób lub rzeczy, tylko **each** jest możliwe.

I spoke to **each** of the partners yesterday.

Również **each**, a nie **every** występuje w zwrocie **each of us/them**.

Natomiast po **not** i **nearly** należy użyć **every**, np.

Nearly every student in my class has got a computer.

One/ones – zastępują rzeczownik/rzeczowniki, aby uniknąć powtórzeń, np.

Which blouse would you prefer? This **one**.

One używany jest również jako zaimek nieokreślony w znaczeniu *każdy, ktoś*. Najczęściej jednak zdanie, w którym on występuje, tłumaczy się bezosobowo, np.

This medicine is very good, but **one** cannot expect miracles. – *To lekarstwo jest bardzo dobre, ale nie należy się spodziewać cudów.*

W mowie potocznej w takich przypadkach częściej stosuje się mniej formalne **you**.

You should behave properly in public places. – *Należy zachowywać się poprawnie w miejscach publicznych.*

6. Liczebniki – Numerals

Liczebniki angielskie dzielą się na dwie zasadnicze grupy: **liczebniki główne – Cardinal Numerals** i **liczebniki porządkowe – Ordinal Numerals**.

Liczebniki główne to np.

one, two, three, ten, twenty, thirty, hundred, thousand, million, itd.

Liczebniki główne 13–19 tworzymy, dodając **-teen**, np.
thirteen, fourteen, fifteen, sixteen, itd.

Liczebniki główne 20–90 tworzymy, dodając **-ty**, np.
twenty, thirty, forty, fifty, sixty, seventy, eighty, ninety.

Liczebniki porządkowe to:

first – 1st, **second** – 2nd, **third** – 3rd, **fourth** – 4th, **fifth** – 5th,
eighth – 8th, **ninth** – 9th, **twelfth** – 12th, **twentieth** – 20th, **fiftieth**
– 50th, itd.

Ułamki: licznik – liczebnik główny, mianownik – liczebnik porządkowy, np.
1/3 – **one third**, 3/5 – **three fifths**.

Daty: 1784 (the year) **seventeen** (hundred and) **eighty four**.

25th November – **the twenty-fifth of November**.

November 25th – **November the twenty-fifth**.

Kwoty:

określona ilość – 400 dollars – **four hundred dollars**, 2000 pounds
– **two thousand pounds**,
nieokreślona ilość – **hundreds of dollars, thousands of pounds**.

W tytułach królewskich używa się liczebników porządkowych, np.

Henry VIII – **Henry the Eighth**, Elizabeth II – **Elizabeth the Second**, James VI – **James the Sixth**.

7. Przyimki – Prepositions

Funkcja przyimka w języku angielskim jest zbliżona do jego funkcji w języku polskim. Należy pamiętać, iż zaimki osobowe występują po przyimku zawsze w formie dopełnienia, np.

with me, for her, at us, itd.

Przyimki określające ruch i kierunek

across – *przez*, to go across the bridge

against – *w kierunku, o*, to throw sth against the wall

along – *wzdłuż*, go along the street

at – *do, na*, to aim at sth, to arrive at the station

down/up – *w górę, w dół*, to go down/up the street

for – *do*, to leave for school

from...to – *z...do*, from London to Warsaw

into – *do*, to put sth into the drawer
onto – *na*, to put sth onto the desk
out of – *z*, to take sth out of the drawer
over – *nad, przez*, to jump over the fence
past – *obok*, to go past the office
to, towards – *do, w kierunku*, to go to school, to go towards the tower

Przymyki określające miejsce i położenie

above – <i>powyżej</i>	by – <i>obok</i>
among – <i>pośród</i>	in – <i>w</i>
at – <i>na</i>	in front of – <i>naprzeciw</i>
(at the concert – <i>na koncercie</i>)	inside – <i>wewnątrz</i>
before – <i>przed</i>	near – <i>obok</i>
behind – <i>za</i>	on – <i>na</i>
below – <i>poniżej</i>	outside – <i>na zewnątrz</i>
beside – <i>obok</i>	over – <i>nad</i>
between – <i>między</i>	under – <i>pod</i>

Przymyki określające czas

after – <i>po</i> , after lunch	from...to – <i>od...do</i> , from 8.00 to 5.00
at – <i>w</i> , at night, at Christmas	in – <i>w</i> , in summer, in May, in 2001
before – <i>przed</i> , before lunch	on – <i>w</i> , on Tuesday
by – <i>do</i> , by 2 o'clock, by Monday	since – <i>od</i> , since Monday
during – <i>podczas</i> , during the war	till/until – <i>aż do</i> , till/until Monday
for – <i>do, przez</i> , for three weeks	within – <i>w czasie</i> , within an hour

Przymyki po niektórych przymiotnikach

angry with – <i>zły na</i>	harmful to – <i>szkodliwy dla</i>
aware of – <i>świadomy czegoś</i>	jealous of – <i>zazdrosny o</i>
bad at – <i>slaby w</i>	necessary for – <i>konieczny dla</i>
busy with – <i>zajęty czymś</i>	pleased with – <i>zadowolony z</i>
careful about – <i>dbały o</i>	proud of – <i>dumny z</i>
cruel to – <i>okrutny w stosunku do</i>	rude to – <i>niegrzeczny w stosunku do</i>
familiar with – <i>zaznajomiony z</i>	typical of – <i>typowy dla</i>
famous for – <i>śłynny z</i>	worthy of – <i>wart czegoś</i>
good at – <i>dobry w</i>	
grateful for – <i>wdzięczny za</i>	

(Patrz też rozdział 28. Czasowniki z przymikiem, s. 517).

8. Spójniki – Conjunctions

Zadaniem spójników jest łączenie zdań złożonych. Do najczęściej stosowanych spójników należą:

after – *potem, gdy*

al(though) – *choć, choć, aczkolwiek, mimo że*

and – *i, oraz*

as if (though) – *jak gdyby*

as long as – *jak długo, pod warunkiem, że*

because – *ponieważ, gdyż, bowiem, albowiem*

before – *zanim, nim*

but – *lecz, ale*

despite – *wbrew, pomimo*

even if – *nawet jeśli*

even though – *choćby nawet, gdyby nawet*

if – *jeśli, gdyby*

in spite of – *pomimo, wbrew*

on condition that – *pod warunkiem, że*

providing/provided that – *pod warunkiem, że, byle, o ile, założywszy, że*

so – *więc, no więc*

so as – *tak, żeby*

supposing – *o ile, jeżeli, jeśli*

that – *że, aby*

till – *aż, dopóki*

unless (if not) – *jeśli nie, o ile nie, chyba że*

until – *aż, dopóki*

when – *kiedy, gdy*

whereas – *zważywszy, że, natomiast, podczas gdy*

while – *podczas gdy, w czasie gdy, kiedy*

Both... and... – *zarówno... jak..., np.*

He can speak **both** Polish **and** Russian.

Both Mark **and** his sister should congratulate their mother on her success.

Either... or... – *albo... albo..., np.*

Either Miss Brown **or** Miss Green will teach you biology.

You can **either** write **or** send me an e-mail.

Neither... nor... – *ani... ani..., np.*

Neither my mother **nor** my aunt can speak English.

Many people in Africa can **neither** read **nor** write.

Whether... or... – *czy... czy..., np.*

I'll go there **whether** you like it **or** not.

I can't make up my mind **whether** to go **or** not.

Używając spójnika **neither... nor...** należy pamiętać, iż w języku angielskim obowiązuje zasada pojedynczego przeczenia, co oznacza, że czasownik musi być w formie twierdzącej.

9. Czasy – Tenses

The Simple Present Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

They often drink hot chocolate for breakfast.

Mary swims in the lake every summer.

Przykładowe zdania przeczące:

They don't drink hot chocolate for breakfast.

Mary doesn't swim in the lake every summer.

Przykładowe zdania pytające:

Do they drink hot chocolate for breakfast?
What does she do every summer?

W czasie tym czasownik główny występuje w formie **bezokolicznika**, a w 3. os. lp. przyjmuje końcówkę **-s**, czasami **-es** (does, watches). W zdaniach przeczących i pytających pojawia się operator **do** i **does** (do 3. os. lp.).

Najczęstsze określenia czasu (przysłowki częstotliwości i określenia przysłówkowe) używane z czasem Present Simple to:

always – *zawsze*
never – *nigdy*
frequently/often – *często*
usually – *zwykle*
seldom/rarely – *rzadko*
nowadays – *obecnie*
every (week, year) – *każdego (tygodnia, roku)*

sometimes/occasionally – *czasami*
from time to time – *od czasu do czasu*
once/twice a week – *raz/dwa razy w tygodniu*
three/four times a month – *trzy/cztery razy w miesiącu*

Czas ten stosuje się:

- do wyrażania prawd uniwersalnych:
The sun rises in the east and sets in the west.

oraz czynności i stanów, które mają charakter stały lub zwyczajowy, np.

They learn English every day.
I like music.

- Bob always feels happy at weekends.
- w nagłówkach gazet:
Bosses demand interest rate rise.
- w rozkładach czasowych:
The train leaves at 3.00.
- komentarzach i opowiadaniach:
The police enter the house and catch the thief red-handed.
- relacjach sportowych:
Shearer kicks the ball.
- instrukcjach oraz do wyrażania czynności przyszłych odbywających się według ustalonego planu lub harmonogramu:
We leave today at 4.15 and arrive in London tomorrow at 11.30.

Czas ten stosowany jest:

w **okresach warunkowych typu 0** – If I make a promise, I always keep it;

okresach warunkowych typu I – We won't go out unless the weather improves;

w **zdaniach czasowych** – po 'when', 'after', 'before', 'till', 'as soon as' – I'll tell you the results of the test before you leave the campus.

Należy też pamiętać o użyciu czasu Present Simple z czasownikami oznaczającymi wrażenia zmysłowe, a odnoszącymi się do wrażeń odbieranych w danej chwili, np.

I smell something burning. – *Czuję, że coś się pali.*

I see that you are unhappy. – *Widzę, że jesteś nieszczęśliwy.*

Ponadto czasowniki, które wyrażają przekonania, osądy oraz stany emocjonalne występują w formie czasu Present Simple, np.

believe – *wierzyć*
belong – *należać*
forget – *zapominać*
hate – *nienawidzić*
hope – *mieć nadzieję*

know – *wiedzieć*
like – *lubić*
love – *kochać*
mean – *mieć na myśli*
own – *posiadać*

remember – *pamiętać*
seem – *wydawać się*
think – *sądzić*

understand – *rozumieć*
want – *chcieć*
wonder – *zastanawiać się*

Niekiedy mogą one być użyte w Present Continuous, ale wówczas mają inne znaczenie, np.

I think – *sądzę* – I am thinking (of/about) – *myślę o czymś*
 I see – *widzę, rozumiem* – I am seeing – *spotkam się*
 I taste – *czuję smak* – I am tasting – *próbuję (jak smakuje)*
 I smell – *czuję zapach* – I am smelling – *wącham*
 I have – *posiadam* – I am having a shower – *biorę prysznic*

The Present Continuous (Progressive) Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

Mary is writing a letter now.
 They are watching TV at the moment.

Przykładowe zdania przeczące:

Mary isn't writing a letter now.
 They aren't watching TV at the moment.

Przykładowe zdania pytające:

Is Mary writing a letter now?
 When are they watching TV?

W czasie tym czasownik główny tworzymy następująco:

operator **am** (1. os. lp.), **is** (3. os. lp.), **are** (pozostałe osoby)
 + **bezokolicznik + -ing** (Present Participle)

Należy pamiętać, że czasowniki kończące się w bezokoliczniku na **-e** tracą je, np. **come** – **coming**, **skate** – **skating**, natomiast czasowniki krótkie, kończące się na spółgłoskę, przed którą występuje jedna samogłoska, podwajają ostatnią literę, np. **swim** – **swimming**, **put** – **putting**. Swoistą postać przyjmują czasowniki: **die** – **dying**, **lie** – **lying**.

Najczęstsze określenia czasu używane z czasem Present Continuous to:

at present – *obecnie*
at the (present) moment – *w chwili obecnej*
now – *teraz*

Ponadto czas ten występuje z takimi określeniami, jak:

nowadays – *obecnie* **today** – *dziś*
still – *wciąż* **tomorrow** – *jutro*
these days – *obecnie* **tonight** – *dziś wieczorem*

Czasu tego używa się do wyrażenia czynności, które odbywają się w danej chwili lub w bieżącym czasie, np.

I am listening to music now.
 At present she is staying with her aunt.

Czas ten również określa czynności zaplanowane na najbliższą przyszłość, np.

I am visiting my uncle tomorrow.
 I'm going to the cinema tonight.

Ponadto mogą występować z tym czasem takie przysłówki, jak **always**, **constantly**, **continually**, **forever**, **repeatedly** i wtedy zdanie wyraża irytację mówiącego z powodu stałego powtarzania się jakiejś

czynności, np.

You are always taking my things.
He is continually interrupting me.

The Present Perfect Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

I have already seen that film.
He has worked here since 1995.

Przykładowe zdania przeczące:

I haven't seen that film yet.
He has never worked here.

Przykładowe zdania pytające:

Have you seen that film yet?
Why has he never worked here?

W czasie tym czasownik główny tworzymy następująco:

operator **have i has** (dla 3. os. lp.) + **imiesłów czasu przeszłego** (Past Participle)

Past Participle czasowników regularnych tworzy się przez dodanie końcówki **-ed** do czasownika w bezokoliczniku, np. **wash – washed, clean – cleaned, stay – stayed**, natomiast Past Participle najważniejszych czasowników nieregularnych znajdziesz w wykazie na s. 512.

Najczęściej stosowane w Present Perfect określenia czasu to:

at last – nareszcie (She has phoned me at last),
ever – kiedykolwiek (Have you ever seen a dinosaur?),
just – właśnie (I have just finished my homework),
lately/recently – ostatnio (He hasn't seen any interesting films lately),
never – nigdy (They have never eaten such delicious cakes before),
so far – dotychczas (She has collected fifty Roman coins so far),
up till now/up to the present – do tej chwili/pory (Up till now rents in Poland have been quite low).

Czasu Present Perfect używa się do określenia czynności, która zaczęła się w przeszłości i trwa do chwili obecnej, np.

They have lived in Warsaw for seven years.
I have known him for a long time.
She has had this car since Christmas.
I have wanted it ever since I saw it.

For oznacza pewien nieprzerwany okres, podczas gdy **since** oznacza dokładny punkt w czasie, od kiedy czynność trwa, np.

for three hours, **for** months, **for** many days, **since** Monday, **since** October, **since** five o'clock.

Czas Present Perfect wyraża czynności, które miały miejsce bądź nie w przeszłości, a skutki ich są widoczne w chwili obecnej. Nie jest istotny dokładny czas wystąpienia danej czynności, ale sam fakt jej dokonania lub nie, np.

Mike has broken his arm (that's why he can't write),
I have washed my hands (and they are clean),
I haven't done this exercise yet (I must still do it),
She has gone away (that's why she isn't at home).

Yet w zdaniach pytających oznacza *już*:

Have you packed your suitcase **yet**? – *Czy już spakowałeś walizkę?*

W zdaniach przeczących **yet** oznacza *jeszcze*:

No, I haven't packed my suitcase **yet**. – *Nie, nie spakowałem jeszcze mojej walizki.*

Gdy chcemy na to pytanie odpowiedzieć twierdząco, używamy przysłówka **already** – *już*:

Yes, I have **already** packed my suitcase. – *Tak, już spakowałem walizkę.*

Czas Present Perfect występuje również z takimi określeniami czasu, jak **today, this morning, this week, this year**, itd. Należy jednak pamiętać, iż te same określenia mogą być użyte z czasem Simple Past, np.:

I have seen five interesting films this week (Mówiąc to np. w czwartek, mam szansę obejrzeć jeszcze kilka dobrych filmów do końca tego tygodnia).

I saw five good films this week (Mówiąc to np. w niedzielę wieczorem, nie mam już możliwości zmiany ilości oglądanych filmów).

Podobnie:

I haven't done anything special today (ale wciąż mam czas, by to zmienić)

i

I didn't do anything special today (jest późny wieczór i dzień się kończy).

Czasu Present Perfect, podobnie jak Present Simple, używamy w **zdaniach czasowych** (Time Clauses). Występuje on po takich przysłówkach, jak: **when, until, as soon as, before, after, now that**. W języku polskim w takich zdaniach stosuje się czas przyszły, np.

I'll go to the cinema as soon as I have finished (finish) my homework. – *Pójdę do kina, gdy tylko skończę odrabiać lekcje.*

Present Perfect występuje też w różnych konstrukcjach. Najczęściej spotykana jest konstrukcja: **it's the first time, this is the first time** – *to pierwszy raz jak, po raz pierwszy...*, np.

It's the first time I have visited Buckingham Palace. – *Pierwszy raz jestem w Buckingham Palace.*

This is the first time I have ever drunk champagne. – *Pierwszy raz w życiu piję szampana.*

The Present Perfect Continuous Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

I have been waiting for you for twenty minutes.

He has been learning English since January.

Przykładowe zdania przeczące:

I haven't been waiting for you for twenty minutes.

He hasn't been learning English since January.

Przykładowe zdania pytające:

Have you been waiting for me for twenty minutes?

How long has he been learning English?

Czas Present Perfect Continuous zbudowany jest następująco:

operator **have** lub **has** + **been** + **bezokolicznik** czasownika głównego + **-ing** (Present Participle)

Najczęstsze przysłówki i określenia przysłówkowe używane w Present Perfect Continuous to:

all day – *cały dzień*

all the morning/evening – *cały ranok/wieczór*

for – *od, przez*

how long – *od jak dawna*

since – *od*

Czasu tego używamy, gdy chcemy położyć nacisk na to, iż jakaś czynność trwała przez pewien czas lub że wciąż jest kontynuowana. Rezultat tej czynności nie jest istotny, np.

I have been writing letters all the morning. – *Piszę listy cały rano* (Nie jest istotne, ile listów zostało napisanych).

W tłumaczeniu na język polski łatwo domyślić się, jaki czas zastosowano w oryginale angielskim, gdyż Present Perfect Continuous tłumaczymy przez **czasownik niedokonyany**, a Present Perfect przez **czasownik dokonany**, np.

I have been reading this book since 9 o'clock and I have read 40 pages so far. – *Czytam tę książkę od 9.00 i dotychczas przeczytałem 40 stron*.

Czas ten stosujemy, gdy chcemy powiedzieć, że jakaś czynność trwała w przeszłości i jej skutki są widoczne do tej chwili, np.

He is exhausted because he has been digging the garden all the afternoon.

Ponadto czas ten wyraża czynność, która od jakiegoś czasu się powtarza, np.

Since our son fell in love with Maggie, he has been writing love poems every second day.

Czasowniki najczęściej występujące w czasie Present Perfect Continuous to te, które wyrażają ciągłość czynności, np. **to learn, to lie, to live, to read, to sit, to sleep, to stand, to stay, to study, to wait, to work**. Zwykle pociągają one za sobą użycie **for** lub **since**.

The Simple Past Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

I washed my car yesterday.
She bought a new house last year.

Przykładowe zdania przeczące:

I didn't wash my car yesterday.
She didn't buy a new house last year.

Przykładowe zdania pytające:

Did you wash your car yesterday?
When did she buy a new house?

Jeśli czasownik główny jest czasownikiem regularnym, to w czasie Simple Past dodaje się do **bezokolicznika** końcówkę **-ed**, np. clean – cleaned, smash – smashed. Jeśli zaś jest czasownikiem nieregularnym, to trzeba formę tego czasu zapamiętać (p. s. 512). W zdaniach przeczących i pytających pojawia się operator **did** (dla wszystkich osób) i łączy się on z **bezokolicznikiem**, np.

Did you **see** that film yesterday?
They **didn't visit** Amsterdam last summer.

Czasownik **to be** – zob. s. 509.

Najczęstsze określenia czasu występujące z Simple Past to:

the day before yesterday – *przedwczoraj*
just now – *dopiero co*
last week/month/year – *ubiegłego tygodnia/miesiąca/roku*
once – *kiedyś*
the other day – *kilka dni temu*
a week/two months ago – *tydzień/dwa miesiące temu*
yesterday – *wczoraj*

Czas Simple Past stosuje się do wyrażania czynności lub stanów występujących sporadycznie lub powtarzających się w określonym czasie w przeszłości, np.

She sold her van last Friday.

He visited his grandmother every month when he was a child.

Czasu tego używamy we wszelkiego typu narracjach o przeszłości, a zwłaszcza, gdy czynności następowały bezpośrednio jedna po drugiej, np.

He got up, took a shower and drank a glass of orange juice.

Simple Past występuje w **okresie warunkowym II** (w zdaniach z *if* – *if-clauses*), np.

We would go to the cinema if you bought tickets.

i **okresie warunkowym mieszanym**, np.

If I were you, I wouldn't have phoned him yesterday.

Simple Past odnosi się wówczas do nierealnej rzeczywistości.

Simple Past stosuje się w mowie zależnej zamiast Present Simple, np.

'She knows him', he said. – He said (that) she knew him.

Czas ten występuje również po wyrażeniach typu:

I wish, it's time, I'd rather, as if, as though, if only, suppose, supposing

The Past Continuous Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

Mary was watching TV all the afternoon.

They were playing cricket yesterday at 5.00.

Przykładowe zdania przeczące:

Mary wasn't watching TV all the afternoon.

They weren't playing cricket yesterday at 5.00.

Przykładowe zdania pytające:

Was Mary watching TV all the afternoon?

What were they playing yesterday at 5.00?

Czas Past Continuous tworzymy następująco:

operator **was** (1. i 3. os. lp.) i **were** + **bezokolicznik** + **-ing** (Present Participle)

Najczęstsze określenia czasu stosowane z Past Continuous to:

all day/night – *cały dzień/noc*

all day yesterday – *cały dzień wczoraj*

as – *kiedy*

(at) this time yesterday – *wczoraj o tej porze*

from 9.00 to 5.00 – *od 9.00 do 5.00*

just as – *właśnie jak, kiedy*

the moment that – *w chwili gdy*

when – *kiedy*

while – *podczas gdy*

Czasu tego używamy, gdy chcemy wyrazić, iż czynność odbywała się w danym momencie w przeszłości, np.

I was cooking dinner at 3 o'clock.

He was entertaining his Japanese guests at noon.

Past Continuous określa czynność, która trwała przez pewien czas w przeszłości, np.

I was reading a book all the morning.
She was doing the shopping from 3.00 to 4.00.

Czasu tego używa się, gdy chcemy wyrazić, iż dwie czynności odbywały się równolegle w przeszłości, np.
While I was reading a book, my husband was writing a letter.

lub jeśli jedna czynność (dłuższa) została przerwana przez inną (krótszą), np.
While I was eating breakfast, someone knocked three times on the door.

Czynność w Past Continuous jest czynnością **niedokonaną** (ważny jest sam fakt jej trwania), czynność w Simple Past jest zaś **czynnością dokonaną** (ważny jest rezultat).

Wyrażenia **I was wondering**, **I was hoping** i **I was thinking**, mimo że mają formę Past Continuous, odnoszą się do teraźniejszości i sugerują grzeczną prośbę lub nieśmiałą sugestię, np.

I was wondering if you could lend me some money.
I was hoping we could spend this weekend together.
I was thinking you might want another cup of coffee.

Past Continuous Tense w mowie zależnej używany jest zamiast Present Continuous, np.
'They are building a new road here', she said. – She said (that) they were building a new road there.

The Past Perfect Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

He had made 5 films by June 2000.
He had studied French before he went to Paris.

Przykładowe zdania przeczące:

He hadn't made 5 films by June 2000.
He hadn't studied French before he went to Paris.

Przykładowe zdania pytające:

Had he made 5 films by June 2000?
What had he studied before he went to Paris?

Czas Past Perfect tworzy się następująco:

operator **had** + czasownik w formie **Past Participle**

Past Participle czasowników regularnych to bezokolicznik + **-ed**, np. wash – washed, clean – cleaned, Past Participle czasowników nieregularnych należy zaś zapamiętać (p. s. 512).

Najczęstsze określenia czasu występujące z Past Perfect to:

after – <i>po, potem</i>	for – <i>od, przez</i>
already – <i>już</i>	just – <i>właśnie</i>
as soon as – <i>jak tylko</i>	never – <i>nigdy</i>
before – <i>zanim</i>	since – <i>od</i>
by (June/2000) – <i>do (czerwca/ do roku 2000)</i>	until/till – (<i>aż</i>) <i>do</i>
by the time that – <i>kiedy</i>	yet – <i>jeszcze, już</i>

Czasu tego używa się do wyrażania czynności lub stanów przeszłych, które poprzedzały inne czynności i stany też w przeszłości, np.

I had written five letters before I went to the post-office.
When I saw his face, I realized that we had already met somewhere.

Czas ten wyraża również czynność, która została zakończona przed konkretnym momentem w przeszłości, np.

Before they won the Final Cup in 1998, they had played more than 50 matches.

Past Perfect stosuje się do zakończonej czynności przeszłej, której skutki były widoczne w przeszłości, np.
The school was empty because all students had gone for a trip.

Czas ten występuje w **zdaniach warunkowych typu III** (w if-clause) i odnosi się do przeszłości, np.
If you had given her your address, she would have written to you (gdybyś (był) dał jej swój adres – ale nie dałeś).

Past Perfect występuje też po takich wyrażeniach, jak:

I wish, I'd rather, as if/though i if only

Odnosi się wówczas do przeszłości, np.

I wish I hadn't told him about it – *Żałuję, że mu o tym powiedziałam.*

W mowie zależnej Past Perfect zastępuje Present Perfect i Simple Past, np.

'They have already done it', she said. – She said (that) they had already done it.

'Mark did his best', she said. – She said (that) Mark had done his best.

Past Perfect w mowie zależnej nie zmienia się.

Past Perfect występuje w konstrukcji **it/that was the first time** i określa przeszłość, np.

It was the first time I had ever tried Chinese cuisine. – *Wtedy po raz pierwszy spróbowałem chińskiej kuchni.*

The Past Perfect Continuous Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

She had been learning English for 2 years before she went to London.

The boys had been fighting for 20 minutes before their mother stopped them.

Przykładowe zdania przeczące:

She hadn't been learning English for 2 years before she went to London.

The boys hadn't been fighting for 20 minutes before their mother stopped them.

Przykładowe zdania pytające:

Had she been learning English for 2 years before she went to London?

How long had the boys been fighting before their mother stopped them?

Czas Past Perfect Continuous tworzy się następująco:

operator **had + been + bezokolicznik + -ing** (Present Participle)

Najczęstsze określenia czasu łączone z Past Perfect Continuous to:

after – *po*

all day/week – *cały dzień/tydzień*

before – *przed*

by – *do*

for – *przez, od*

since – *od*

until/till – *(aż) do*

Czasu tego używa się do określenia czynności, która **trwała** przez pewien czas w przeszłości, aż do jakiegoś określonego momentu lub zdarzenia, np.

By that time she had been playing piano for 3 years.

They had been living in London for 20 years before they moved to Manchester.

Past Perfect Continuous, podobnie jak czas Past Perfect, występuje w **III okresie warunkowym**, w **okresie warunkowym mieszanym** i po wyrażeniach typu **I wish, I'd rather, if only, as if**

/though. Odnosi się on do przeszłości i używa się go wówczas, gdy chcemy podkreślić fakt trwania czynności, a nie jej efekt.

W **mowie zależnej** Past Perfect Continuous zastępuje Present Perfect Continuous, np.

'They have been playing well', she said. – She said (that) they had been playing well.

lub Past Continuous, np.

'They were watching TV yesterday', she said. – She said (that) they had been watching TV the day before.

Sam nie zmienia się. Należy jednak pamiętać, że w zdaniach czasowych w mowie zależnej Past Continuous nie przechodzi w Past Perfect Continuous, np.

'The cooker broke down while I was preparing dinner', she said. – She said that the cooker had broken down while she was preparing dinner.

The Future Simple Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

He will go there tomorrow.

They will see their business partners next week.

Przykładowe zdania przeczące:

He won't go there tomorrow.

They won't see their business partners next week.

Przykładowe zdania pytające:

Will he go there tomorrow?

When will they see their business partners?

Czas Future Simple tworzymy następująco:

operator **will** lub **shall** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **bezokolicznik** czasownika głównego

Najczęstsze określenia czasu występujące z Future Simple to:

the day after tomorrow – *pojutrze*

in two/three days – *za dwa/trzy dni*

next week/month – *następnego tygodnia/
miesiąca*

soon – *wkrótce*

tomorrow – *jutro*

tonight – *dziś wieczorem*

Czasu tego używamy do wyrażenia czynności lub stanu przyszłego, które są wynikiem uwarunkowań zewnętrznych, np.

It will rain soon.

The plane will arrive at Heathrow at 5.00.

Gdy chcemy wyrazić własne plany na najbliższą przyszłość, używamy albo **be going to**, albo **Present Continuous**.

Future Simple wyraża czynność, która nastąpi w przyszłości, ponieważ wynika to z normalnego biegu wypadków, np.

They will have their final exam in June.

When he is four, he will go to the kindergarten.

Summer will come after spring.

Future Simple jest często używany po takich czasownikach, jak:

assume – *zakładać*

be afraid – *obawiać się*

be sure – *być pewnym*

expect – *oczekiwać*

hope – *mieć nadzieję*

suppose – *przyпускzać*

believe – *wierzyć***doubt** – *wątpić***think** – *sądzić*

Wówczas wyraża się (w zależności od użytego czasownika) przypuszczenie, obawę, nadzieję, wątpliwość, itd. Np.

I hope he will recover soon.

I believe she will get the job.

Czas Future Simple stosuje się również, gdy chcemy wyrazić nagle podjęte decyzje (on-the-spot decisions), np.

I am thirsty so I'll drink some mineral water.

I'm tired. I think I'll rest for an hour.

Należy pamiętać, iż w języku angielskim istnieje **Coloured Future** (przyszłość o zabarwieniu emocjonalnym). Użycie **shall** dla 1. os. lp. i 1. os. lm. oznacza wówczas ofertę lub propozycję wykonania jakiejś czynności, np.

Shall I help you with the suitcase?

Shall we go to the theatre tonight?

lub pytanie o radę, np.

What shall I do about it?

How shall we dress for the party?

Shall dla 2. i 3. os. lp. i lm. oznacza obietnicę, przyrzeczenie, pogroźki lub zakaz (**shall not**), np.

You shall have it back tomorrow. – *Oddam ci to jutro* (obietnica).He shall not play this record again. – *Już więcej ma nie puszczać tej płyty* (zakaz).

Will użyte do wszystkich osób oznacza wolę, chęć lub odmowę (**will not**), np.

If you wish, I'll do it again. – *Zrobię to jeszcze raz* (wola).I won't meet him anymore. – *Nie spotkam się z nim więcej* (odmowa).

Future Simple występuje w **zdaniach warunkowych I typu**, zwykle w zdaniu nadrzędnym, np.

Parents will buy Mike a car if he passes his final exam.

Future Simple może wystąpić w zdaniu z if (if-clause) w formułach grzecznościowych, prośbach lub dla wyrażenia chęci współpracy czy gotowości wykonania czegoś, np.

I will be very grateful if you will let me stay here for some time.

If you will take the radio, I will take the TV set.

Future Simple używany jest w zdaniach czasowych i występuje zawsze w zdaniu nadrzędnym. Nie wolno używać go po 'when', 'before', 'after', 'as soon as', 'until/till'. Wówczas używamy czasu Present Simple lub Present Perfect, np.

She will go to the theatre as soon as she does (has done) her homework.

The Future Continuous Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

He will be eating lunch tomorrow at noon.

They will be listening to music from 5.00 to 6.00.

Przykładowe zdania przeczące:

He won't be eating lunch tomorrow at noon.

They won't be listening to music from 5.00 to 6.00.

Przykładowe zdania pytające:

Will he be eating lunch tomorrow at noon?

How long will they be listening to music?

Czas Future Continuous tworzy się następująco:

operator **will** lub **shall** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **be** + **bezokolicznik** + **-ing**

Najczęściej używane z Future Continuous określenia czasu to:

all day/night – *cały dzień/noc*

at 5 o'clock/midnight – *o piątej/o północy*

(at) this time tomorrow/next week – *o tej porze jutro/w przyszłym tygodniu*

from ... to – od ... do

Czasu Future Continuous używa się do wyrażenia czynności, która będzie trwała w pewnym momencie lub przez pewien okres w przyszłości, np.

This time tomorrow, we'll be watching TV.

They will be jogging for two hours in the afternoon.

lub kiedy nastąpi inna czynność, np.

When you come, I'll be cutting grass in the garden.

Czas ten stosuje się również, gdy chcemy uprzejmie zapytać się o czyjeś plany (nie wywierając nacisku), np.

Will you be seeing Mr Smith tomorrow?

Will you be discussing this problem at tomorrow's meeting?

Czasami Future Continuous używa się w znaczeniu podobnym do Present Continuous (zamiar lub intencja), jednak określa on czynność, która odbędzie się w przyszłości i jest rezultatem normalnego ciągu zdarzeń, np.

I'm writing this test on Monday (zamiar).

I'll be writing this test on Monday (plan narzucony przez nauczyciela).

The Future Perfect Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

They will have graduated from Oxford by June 2000.

She will have sold her house by next Tuesday.

Przykładowe zdania przeczące:

They won't have graduated from Oxford till June 2000.

She won't have sold her house until next Tuesday.

Przykładowe zdania pytające:

Will they have graduated from Oxford by June 2000?

What will she have sold by next Tuesday?

Czas Future Perfect tworzy się następująco:

operator **will** lub **shall** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **have** + **czasownik w formie Past Participle**

Dla czasowników regularnych **Past Participle** to bezokolicznik + **-ed**, dla nieregularnych – formy według wykazu na s. 512.

Najczęstsze określenia czasu w Future Perfect to:

before – *przed*

by tomorrow/5 o'clock/next month – *do jutra/do piątej/do przyszłego miesiąca*

until/till – *aż do, dopóki* (zdania przeczące)

Czasu tego używamy na oznaczenie czynności, która zostanie zakończona do określonego momentu w przyszłości, np.

I will have retired by the end of the year. – *Odejdę na emeryturę do końca roku.*

The Future Perfect Continuous Tense

Przykładowe zdania twierdzące:

By the year 2000, they will have been living here for 20 years.

By June, he will have been learning Spanish for two years.

Przykładowe zdania pytające:

Will they have been living here for 20 years by the year 2000?

How long will he have been learning Spanish by June?

Czas Future Perfect Continuous tworzymy następująco:

operator **will** lub **shall** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **have** + **been** + **bezokolicznik** + **-ing**

Najczęstsze określenia czasu w Future Perfect Continuous to:

before – *przed*

by ... for – do ... przez

by tomorrow/next week – *do jutra/do przyszłego tygodnia*

Czasu tego używamy do oznaczenia czynności, która będzie wykonywana przez pewien czas do określonego momentu w przyszłości, np.

By this time next month, I will have been working for Benta Company for 10 years.

The Future Simple in the Past

Czas ten tworzy się następująco:

operator **would** lub **should** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **bezokolicznik czasownika głównego**

Czasu tego używamy, gdy chcemy wyrazić, iż jakaś czynność była w przeszłości traktowana jako czynność przyszła. Future Simple in the Past występuje wtedy w zdaniu podrzędnym, zdanie nadrzędne jest zaś w czasie przeszłym, np.

We were sure that she **would pass** the exam.

Jest to jedna z reguł następstwa czasów w języku angielskim.

Czas Future Simple in the Past występuje w **mowie zależnej**, gdzie zastępuje czas Future Simple, np.

'They will meet tomorrow', she said. – She said (that) they **would meet** the following day.

Ponadto czas ten stosuje się w **okresie warunkowym II** (w zdaniu nadrzędnym) i odnosi się on do przyszłości lub teraźniejszości, np.

We **would buy** this car if we had money.

oraz w **okresie warunkowym mieszanym**, np.

If you had listened to my advice, you **wouldn't have** problems now.

The Future Continuous in the Past

Czas ten tworzy się następująco:

operator **would** lub **should** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **be** + **bezokolicznik** + **-ing**

Czas ten oznacza czynność, która w przeszłości miała trwać przez jakiś czas w przyszłości. Wynika to z reguły następstwa czasów, według której po zdaniu nadrzędnym w czasie przeszłym należy użyć czasu Future Continuous in the Past dla czynności przyszłej, np.

I was told that he **would be having** lunch at 1 o'clock.

Czas ten występuje w **mowie zależnej** zamiast Future Continuous, np.

'He will be working hard tomorrow', she said. – She said that he **would be working** hard the following day.

Future Continuous in the Past stosuje się też w **okresach warunkowych II**, np.

If I were you, I **would be resting** all day tomorrow.

lub **okresach mieszanych**, np.

If you had done more yesterday, you **wouldn't be working** so hard now.

The Future Perfect in the Past

Czas ten tworzymy następująco:

operator **would** lub **should** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **have** + **Past Participle** czasownika głównego

Czasu tego używa się głównie w **okresie warunkowym typu III** (określa czynność w przeszłości), np.

If I had known that you were coming, I **would have baked** your favourite cake.

lub w **okresie warunkowym mieszanym**, np.

If I were you, I **would have done** it much earlier.

Future Perfect in the Past używa się też w **mowie zależnej** do zastąpienia czasu Future Perfect, np.

'He will have finished it by Monday', she said. – She said (that) he **would have finished** it by Monday.

The Future Perfect Continuous in the Past

Czas ten tworzymy następująco:

operator **would** lub **should** (1. os. lp. i 1. os. lm.) + **have** + **been** + **bezokolicznik** + **-ing**

Czas ten stosuje się głównie w **okresie warunkowym typu III** (określa czynność w przeszłości) lub w **okresie warunkowym mieszanym**.

Czas ten występuje w **mowie zależnej** i zastępuje Future Perfect Continuous, np.

'By the year 2000, I will have been living in Paris for 10 years', she said. – She said (that) by the year 2000 she **would have been living** in Paris for 10 years.

10. Zdania z podmiotem 'it' – Sentences with 'it'

Zdań z podmiotem **it** (tzw. empty subject) używamy do określania:

czasu

It's 7 o'clock. **It's** Monday. **It's** March 14th.

pogody

It's hot. **It's** windy. **It** snows a lot here.

temperatury

It's 20° centigrade. **It's** 10°C below zero.

odległości

It's 40 miles from Paris. **It's** 10 miles to Moscow.

It używa się w tzw. **cleft sentences**, gdzie pojedyncze zdanie zostaje rozbite i powstaje zdanie złożone z konstrukcją 'it', a nacisk pada na frazę następującą po **it**, np.

I like English most. **It is** English that I like most. – *To angielski lubię najbardziej.*

Peter taught me to play bridge yesterday.

It was Peter who taught me to play bridge yesterday. – *To właśnie Piotr nauczył mnie grać w brydża wczoraj.*

It was bridge that Peter taught me to play yesterday. – *To właśnie w brydża Piotr nauczył mnie grać wczoraj.*

It was yesterday that Peter taught me to play bridge. – *To właśnie wczoraj Piotr nauczył mnie grać w brydża.*

Do określenia osób używa się zaimka **who, whom**, do rzeczy – **which, that**.

It używa się w konstrukcji z **for/of + object** (dopełnienie) + **infinitive** (bezokolicznik), np.

It's difficult **for us to understand** his lecture.

It's kind of **you to say** so.

It was too far **for us to go**.

It was nice of **her to help** us.

It stosuje się w zdaniach w stronie biernej, np.

They believe that he is rich. **It is believed** that he is rich (*Panuje przekonanie, że...*).

People said that they had much money. **It was said** that they had much money (*Mówiło się, że...*).

They think that Mike can win the election. **It is thought** that Mike can win the election (*Uważa się, że...*).

It występuje w konstrukcji z bezokolicznikiem, np.

It is vital to learn English. – *Istotne jest uczyć się angielskiego.*

It is easy to spread rumours. – *Łatwo jest rozsiewać plotki.*

It's a shame **to behave** like that. – *Wstyd się tak zachowywać.*

W języku polskim takim zdaniom odpowiadają zdania bezpodmiotowe.

It używa się w konstrukcjach gerundialnych najczęściej w zwrotach **it's worth**, np.

It's worth seeing. – *Wart zobaczenia.*

It isn't worth visiting. – *Nie warto tego oglądać.*

it's no use, np.

It's no use crying over spilt milk. – *Co się stało, to się nie odstanie.*

It's no use asking her to do it for us. – *Nie ma co prosić jej, by zrobiła to dla nas.*

11. Zdania z podmiotem 'there' – Sentences with 'there'

Zdania z podmiotem **there** sprawiają sporo kłopotu, gdyż tego typu konstrukcja nie jest używana w języku polskim. Zwykle tłumaczy się **there is/ there are** jako *znajduje się, jest*, **there was/there were** jako *był, było*, a **there will be** jako *będzie, odbędzie się*. Np.

There is a book on the table. – *Na stole jest książka.*

There are no apples in the fridge. – *W lodówce nie ma jabłek.*

There was nothing to do. – *Nie było nic do roboty.*

There has been an accident. – *Zdarzył się wypadek.*

Używając tej konstrukcji, w której **there** zajmuje jakby pozycję właściwą dla podmiotu, możemy przesunąć prawdziwy podmiot poza orzeczenie i wyeksponować część zdania przez niego wyrażoną, np.

There will be a **conference** next Monday. – *W przyszły poniedziałek odbędzie się konferencja.*

Pytania tworzymy przez inwersję, np.

Is there any milk in the fridge? – *Czy jest mleko w lodówce?*

12. Zwroty typu 'prawda' – Question Tags

W języku polskim Question Tags tłumaczone są najczęściej na *nieprawdaż?* i *prawda?* Ogólna zasada jest taka, że jeśli zdanie poprzedzające Question Tag jest twierdzące, to Question Tag jest przeczący, np.

Mary **is** nice, **isn't she?**

Natomiast jeśli zdanie poprzedzające Question Tag jest przeczące, to Question Tag ma formę twierdzącą, np.

They **aren't** at home, **are they?**

W prawidłowym odczytaniu znaczenia Question Tags istotną rolę odgrywa intonacja. Jeśli spodziewamy się odpowiedzi na nasze pytanie, to wtedy intonacja jest wznosząca, natomiast jeśli spodziewamy się potwierdzenia naszego przekonania, to wtedy intonacja jest opadająca.

Budując Question Tags trzeba pamiętać, by używać tego samego czasownika posiłkowego, modalnego lub operatora, co w orzeczeniu zdania poprzedzającego, np.

She **can** swim, **can't she?**

They **haven't got** a house, **have they?**

She **has done** her homework, **hasn't she?**

Peter **likes** music, **doesn't he?**

She **wouldn't** like to go there, **would she?**

You **bought** a new car last year, **didn't you?**

W Question Tags używa się tylko zaimków, np.

The Wilsons always spend their holidays in Spain, **don't they?**

Peter doesn't want to go there, **does he?**

A oto przykłady różnych sposobów tworzenia Question Tags:

You needn't work so hard, **need you?**

He needs to buy a new tie, **doesn't he?**

I am better at English than you, **aren't I?**

She used to play basketball, **didn't she?**

Someone must do it, **mustn't they?**

There are some pens in the drawer, **aren't there?**

Let's meet on Sunday, **shall we?**

Let me go there alone, **will you?/won't you?**

Pass me the salt, **will you?**

Take a seat, **won't you?**

Podobnie jak w Question Tags, tak i w dopowiedzeniach z inwersją typu **so does he** (*on też*), **neither/nor do they** (*oni też nie*) wykorzystujemy operatory, czasowniki modalne lub posiłkowe z orzeczenia w poprzedzającym zdaniu. **So...** stosuje się jako dopowiedzenie do zdania twierdzącego, **neither/nor...** jako dopowiedzenie do zdania przeczącego, np.

I can drive a car. **So can Mary.**

We met many interesting people. **So did they.**

He shouldn't come home late. **Nor should Mark.**

Betty wasn't at home yesterday. **Neither were they.**

Po **neither** lub **nor** czasownik zawsze występuje w formie twierdzącej.

13. Zdania z dwoma dopełnieniami – Sentences with Direct/Indirect Objects

W języku angielskim istnieją dwa dopełnienia wyrażone rzeczownikami lub zaimkami: **bliższe** – **direct object** (kogo? co?) i **dalsze** – **indirect object** (komu? czemu?). Istnieją też dwa rodzaje zdań z nimi:

- Zdanie, gdzie najpierw występuje dopełnienie dalsze, a potem bliższe, np.

She can lend you her book.
He gave me a box of chocolates.

W tym przypadku dopełnienie bliższe nie może być zaimkiem osobowym.

- Zdanie, gdzie najpierw występuje dopełnienie bliższe, a potem dalsze (rzeczownik lub zaimek poprzedzony przymikiem), np.

I have brought a cup of tea for him.
They wrote a postcard to Mary.

Wybór zdania zależy od tego, co mówiący chce podkreślić, gdyż najistotniejsza informacja występuje na końcu zdania. Ponadto to z dopełnień, które jest bardziej rozbudowane, jest zawsze drugie w kolejności. W przypadku, gdy obydwa dopełnieniami są zaimki osobowe, stosuje się tylko zdanie drugiego typu, np.

Show it to me.

14. Strona bierna – Passive Voice

Strona bierna w języku angielskim odgrywa istotną rolę i jest częściej używana niż w polskim. Stosuje się ją wtedy, gdy ważniejsze jest wyeksponowanie jakiejś czynności niż osoby, która ją wykonała. Ten rzeczownik lub zaimek, który był dopełnieniem w stronie czynnej, staje się podmiotem w stronie biernej. Ze zdania z dwoma dopełnieniami w stronie czynnej można utworzyć dwa różne zdania w stronie biernej, np.

They gave me a nice present (strona czynna) – A nice present was given to me *lub* I was given a nice present (strona bierna).

Drugi rodzaj zdania jest częściej stosowany.

Formy strony biernej tworzy się za pomocą czasownika **to be** + **Past Participle** (dla czasowników regularnych – bezokolicznik + **-ed**, dla nieregularnych – formy według wykazu na s. 512).

Zestawienie form

Bezokolicznik	– to be bought
Present Simple	– am/are/is bought
Present Continuous	– am/are/is being bought
Present Perfect	– have/has been bought
Past Simple	– was/were bought
Past Continuous	– was/were being bought
Past Perfect	– had been bought
Future Simple/Modals	– will/can/may be bought
Future Perfect	– will/shall have been bought
Future in the Past	– would/should be bought
Future Perfect in the Past	– would/should have been bought

Czasy Future Continuous, Present Perfect Continuous i Past Perfect Continuous bardzo rzadko występują w stronie biernej.

Gdy chcemy wyeksponować wykonawcę czynności, używamy w stronie biernej przyimka **by**, np.
This letter was written **by** Peter.

Gdy istotne jest, za pomocą czego jakaś czynność została wykonana, używamy przyimka **with**, np.
The letter was written **with** a pen.

Przykładowe zdania w stronie biernej:

The road **is being built** by the workers. – Present Continuous

She **is liked** by her pupils. – Present Simple

This **must be done** immediately. – Modal

He **has been promised** a good job. – Present Perfect

The windows **were cleaned** last week. – Past Simple

My car **was being repaired** all day yesterday. – Past Continuous

The thief **had been caught** before the police arrived. – Past Perfect

The bridge **will be built** next year. – Future Simple

It **will have been done** by Tuesday. – Future Perfect

Jeśli przyimek poprzedza dopełnienie w stronie czynnej lub występuje w niej czasownik złożony (phrasal verb), to zarówno przyimek, jak i partykuła przysłówkowa czasownika złożonego pozostają w stronie biernej w tym samym miejscu, np.

He is pointing at the picture. – The picture is being pointed at.

They will turn down his offer. – His offer will be turned down.

Charakterystyczne transformacje strony czynnej na bierną:

People think that he is intelligent.

It is thought that he is intelligent. – strona bierna

He is thought to be intelligent. – strona bierna

People believe that he was intelligent.

It is believed that he was intelligent. – strona bierna

He is believed to have been intelligent. – strona bierna

People said that he was rich.

It was said that he was rich. – strona bierna

He was said to be rich. – strona bierna

People supposed that he had killed his wife.

It was supposed that he had killed his wife. – strona bierna

He was supposed to have killed his wife. – strona bierna

Innymi czasownikami, które często tworzą takie konstrukcje, są: **consider, feel, hope, know, report**. Należy zwrócić uwagę, że w zdaniach, gdzie występowała różnica w czasach, w stronie biernej (w zdaniach zaczynających się od 'He...') użyto Perfect Infinitive.

W stronie biernej może wystąpić również Gerund i przybiera formę **Passive Gerund**, np.

She hates **being told** how to behave. – *Nie cierpi, by jej mówiono, jak się zachowywać.*

She enjoys being teased. – *Lubi, aby się z nią droczono.*

They don't like being criticized. – *Nie lubią, aby ich krytykowano.*

W stronie biernej po takich czasownikach, jak: **see, hear, make i help** używa się **to-infinitive**, np.

He was seen to jump from the bus.

She was heard to sing a song.

We were made to rewrite our essays.

I was helped to cut the tree.

W stronie czynnej te czasowniki pociągają za sobą użycie **bare infinitive** (bezokolicznika bez 'to'), np.
I saw him jump from the bus.

I heard her sing a song.
 He made us rewrite our essays.
 They helped me (to) cut the tree.

Po czasownikach **see**, **hear** i **watch** zarówno w stronie czynnej, jak i biernej może wystąpić **Present Participle**. Oznacza on wówczas trwanie czynności, np.

I saw her crossing the street (strona czynna) – She was seen crossing the street (strona bierna).

Po niektórych czasownikach, np. **hope**, **expect** używa się **Passive Infinitive**:

They hope to be promoted soon.
 They expect to be invited to lunch.

15. Pytania pośrednie – Indirect Questions

W tworzeniu pytań pośrednich należy pamiętać o dwu zasadach – o zmianie szyku z pytającego na twierdzący i o zmianie czasu (jeśli czasownik poprzedzający jest w czasie przeszłym).

Pytania pośrednie często zaczynają się od takich fraz, jak: **I wonder...**, **Tell me...**, **Could you tell me...**, **I want to know...**, **I would like to know...**, **Do you know...**

How old is Mike? – pytanie bezpośrednie
 Tell me how old Mike is. – pytanie pośrednie
 Did they visit France last year? – pytanie bezpośrednie
 I wonder if/whether they visited France last year. – pytanie pośrednie
 Where do you live? – pytanie bezpośrednie
 I want to know where you live. – pytanie pośrednie

Gdy przekształcamy pytania bezpośrednie ogólne (zaczynające się od operatorów), dodajemy spójnik **if** lub **whether** (bardziej formalny).

Pytania pośrednie (zależne) ze zmianą czasu występują w omawianej w następnym rozdziale mowie zależnej.

16. Mowa zależna – Reported Speech

Tworzenie mowy zależnej jest ściśle powiązane z zasadą następstwa czasów w języku angielskim. Następstwo to wymaga, aby po wystąpieniu w zdaniu nadrzędnym czasu przeszłego (głównie **Past Simple**), zmienić również czas w zdaniu podrzędnym.

Podstawowy schemat zmiany czasów w mowie zależnej	
Mowa niezależna	Mowa zależna
Present Simple	Past Simple
Present Continuous	Past Continuous
Past Simple	Past Perfect
Past Continuous	Past Perfect Continuous
Present Perfect	Past Perfect

Present Perfect Continuous	Past Perfect Continuous
Future Simple	Future Simple in the Past
Future Continuous	Future Continuous in the Past
Future Perfect	Future Perfect in the Past
Future Perfect Continuous	Future Perfect Continuous in the Past
Past Perfect	Past Perfect
Past Perfect Continuous	Past Perfect Continuous
will/shall	would (should – <i>prośba o radę</i>)
can	could
could	could
may	might
might	might
should/ought to	should/ought to
must	had to – <i>nakaz w teraźniejszości</i>
must	would have to – <i>przymus do przyszłości</i>
must	must – <i>ogólna reguła lub nakaz</i>
needn't	didn't need to/didn't have to – <i>teraźniejszość</i>
needn't	wouldn't have to – <i>przyszłość</i>

Najczęstszymi czasownikami używanymi w mowie zależnej do relacjonowania zdań twierdzących są **say** i **tell**. Po **tell** należy użyć zaimka osobowego lub wymienić osobę, do której się mówi, np.

He **told me** that he could swim.
He **said (that)** he could swim.

Następstwo czasów w mowie zależnej nie obowiązuje, gdy:

- słowa **say** i **tell** występują w czasach Present, Future lub Present Perfect, np.
'I'm hungry', he says. – He says (that) he **is** hungry.
- relacjonuje się ogólne prawdy, np.
'The sun **sets** in the west', he said. – He said (that) the sun **sets** in the west.
- mamy do czynienia z okresem warunkowym II i III, konstrukcją I wish lub nierzeczywistą przeszłością (unreal past), np.
'I wish I **were** beautiful', she said. – She said she wished she **were** beautiful.

Ponadto w zdaniach czasowych (time clauses) bez zmian pozostaje Past Continuous, np.

'I sprained my ankle **while I was getting off the bus**', she said. – She said (that) she had sprained her ankle **while she was getting off the bus**.

W mowie zależnej oprócz czasowników **say**, **tell** i **ask** występują też inne czasowniki wprowadzające zdanie przecztałcane. Po niektórych z nich następuje **to-infinitive** (bezokolicznik z 'to'), np.

demand – <i>żądać</i>	promise – <i>obietcać</i>
offer – <i>proponować</i>	refuse – <i>odmawiać</i>

She agreed **to sell** her house.

Po innych czasownikach należy użyć **infinitive** + **-ing**, np.

accuse of – <i>oskarżyć o coś</i>	deny – <i>zaprzeczać</i>
admit (to) – <i>przyznać się do</i>	insist on – <i>nalegać na</i>

apologise for – *przepraszać za*
He denied **taking** (having taken) the money.

Inne jeszcze wymagają użycia **dopełnienia** + **to-infinitive**, np.

beg – błagać

encourage – zachęcać

forbid – zakazać

He reminded **me to post** the letter.

order – kazać

remind – przypominać

warn – ostrzegać

Po jeszcze innych należy użyć tzw. **that-clause**, np.

claim – twierdzić

explain – wytłumaczyć

exclaim – wykrzyknąć

inform – informować

He informed us that the train would leave soon.

Po czasowniku **suggest** używanym do przekazywania sugestii i propozycji można zastosować zarówno **infinitive + -ing**, jak i **that-clause**, np.'Let's go for a walk', he said. – He **suggested going** for a walk.'You'd better see a dentist', he said. – He **suggested that** I (should) see a dentist.

W mowie zależnej zmieniają się także zaimki osobowe i okreśniki dzierżawcze, np.

'I'll give **you my** copybook', she said. – She said that **she** would give **me her** copybook.**Inne zmiany to:**

Mowa niezależna	Mowa zależna
here	there
this/these	that/those
now	then, at that time, at once
today/tonight	that day/that night
tomorrow	the following day/the day after
next week/month	the following week/month
yesterday	the day before/the previous day
last week/month	the week before/the previous month

Przykładowe zdania w mowie zależnej

Mike: 'I'll do it **tomorrow**.' – Mike said (that) he **would do it the following day**.Mike: 'I **go** to Paris every summer.' – Mike told me (that) he **went** to Paris every summer.Mike: 'I'm **reading** a book **now**.' – Mike said (that) he **was reading** a book **then**.Mike: 'I'll **buy this** car if I **get** money from **my** bank.' – Mike told me (that) he **would buy that** car if he **got** money from **his** bank.Mike: 'I **must finish these** essays **next week**.' – Mike said (that) he **would have to finish those** essays **the following week**.Mike: 'I **needn't do this** difficult exercise.' – Mike told me (that) he **didn't need to do that** difficult exercise.

Pytania w mowie zależnej – Questions in Reported Speech

Tworząc pytania w mowie zależnej należy się kierować tymi samymi zasadami, które obowiązują przy tworzeniu pytań pośrednich, a mianowicie, że pytania te mają strukturę zdania twierdzącego i podlegają regułom następstwa czasów (jeśli czasownik poprzedzający jest w czasie przeszłym) oraz zmianom w użyciu zaimków oraz określeń miejsca i czasu. Najczęstszym czasownikiem, który wprowadza pytania pośrednie, jest **ask**. Bardziej formalnym czasownikiem jest **inquire/enquire** – *zasięgać informacji*.

Przykładowe pytania w mowie zależnej

Mike: 'Can you play tennis, Peter?' – Mike asked Peter **if/whether** he **could** play tennis.

Mike: 'Is the library open **today**, Peter?' – Mike asked Peter **if** the library **was** open **on that day**.

Mike: 'Where **do you work**, Peter?' – Mike asked Peter where he **worked**.

Mike: 'Why **have you done** that, Peter?' – Mike asked Peter why he **had done** that.

Mike: 'May I open the window?' – Mike asked if he **might/could** open the window.

Mike: 'When **did you go** to London, Peter?' – Mike asked Peter when he **had gone** to London.

Rozkazy, polecenia i prośby w mowie zależnej – Orders, Commands and Requests in Reported Speech

W mowie zależnej rozkazy, polecenia i prośby tworzy się w podobny sposób, tj. poprzez stosowanie konstrukcji bezokolicznikowych, które poprzedza odpowiedni czasownik z dopełnieniem osobowym. Najczęściej stosowanymi czasownikami są:

advise – doradzać

ask – prosić

beg – błagać

command – kazać

forbid – zakazać

implore – błagać

order – rozkazać

tell – kazać

urge – przynaglać

warn – ostrzegać

Przykłady rozkazów, poleceń i prośb

'Shut the door, Mike.' – I told Mike **to shut** the door.

'Eat it at once, Mike.' – I ordered Mike **to eat** it at once.

'Help me, please.' – I asked Mike **to help** me.

'Do lend me some money, Mike.' – I begged Mike **to lend** me some money.

'Don't speak so fast, Mike.' – I told Mike **not to speak** so fast.

'Please, don't forget about it.' – I asked Mike **not to forget** about it.

'Don't tell her about it, please.' – I begged Mike **not to tell** her about it.

Krótkie odpowiedzi – Yes/No Short Answers

podmiot + odpowiedni czasownik posiłkowy lub modalny

Wyraża się w mowie zależnej następująco:

Czasami odpowiedź negatywną zastępuje się czasownikiem **refuse**, np.

'Is it far from here?' she said. '**Yes**', he said. – She asked if it was far from there and he said **it was**.

'Can I borrow your pen?' she said. '**No**', he said. – She asked if she could borrow his pen but he said **she couldn't**/but he **refused**.

Question Tags są najczęściej opuszczane w mowie zależnej. Aby zachować ich znaczenie, stosuje się odpowiedni czasownik wprowadzający zdanie, np.

'The task is difficult, **isn't it**?' she said. – She **complained** that the task was difficult.

'You'll do it, **won't you**?' she said. She **insisted** on my doing it.

Wykrzykniki w mowie zależnej często są pomijane lub zastępowane takimi słowami, jak:

cry out in horror – krzyknąć z przerażenia,
exclaim – wykrzyknąć,
give an exclamation of delight – wykrzyknąć z radości,
remark – zauważyć,
sigh – westchnąć,

np.

'What a lovely garden (it is)!' – He exclaimed what a lovely garden it was.
 'Hello! Where are you going?' – He greeted me and asked where I was going.
 'Thank you', he said. – He thanked me.

17. Zdania współrzędnie złożone – Coordinate Clauses

Zdania współrzędnie złożone składają się z dwóch równorzędnych zdań pojedynczych połączonych średnikiem, przysłówkiem lub spójnikiem. Najczęściej używane spójniki to:

and, and then, but, either...or, for, neither...nor, nor, not only...but also, or, so, yet

Przykładowe zdania współrzędnie złożone:

I finished my homework **and** went for a walk in the park.
 I like learning languages, **but** Chinese is too difficult for me.
 I had a terrible headache, **but** I didn't take an aspirin.
 She **not only** paints pictures, **but also** writes poetry.

18. Zdania podrzędnie złożone – Subordinate Clauses

W języku angielskim istnieje wiele rodzajów zdań podrzędnie złożonych.

Zdania podmiotowe (Subject Clauses), w których całe zdanie występuje w funkcji podmiotu, zwykle zaczynają się od **wh-elementu**, np.

What he is aiming at is a quick promotion.
What I'm going to tell you now is strictly confidential.
Whoever asked you about it was too inquisitive.

Zdanie takie może występować również jako **konstrukcja bezokolicznikowa** lub **konstrukcja z -ing**, np.

For a comedy to end in this way is quite unusual.
Pointing at people is impolite.

Zdania orzecznikowe (Subject Complement Clauses) to zdania, w których zamiast orzecznika występuje zdanie zaczynające się od **wh-elementu**, od **zaimka that** albo jest to **konstrukcja bezokolicznikowa** lub **konstrukcja z -ing**, np.

Home is **where your friends and relatives are**.
 The problem is **that we don't know the rules**.
 My dream is **to be a firefighter**.
 His favourite pastime is **writing letters to pen-friends**.

Zdania dopełnieniowe (Object Clauses) to zdania, w których zamiast dopełnienia występuje zdanie zaczynające się od **wh-elementu**, od zaimka **that**, **konstrukcji bezokolicznikowej** lub **konstrukcji z -ing**, np.

I want to know **who has stolen my bike**.
 She promised **that she would write to me soon**.
 They want all people **to protect the environment**.
 Many children enjoy **playing tricks on their parents**.

Należy pamiętać, że w zdaniach typu
 All I did was (to) switch on the cooker.

opuszcza się 'to', gdy fraza bezokolicznikowa pojawia się na początku, np.

Switch on the cooker was all I did.

Zdania przydawkowe ograniczające i opisujące stoją po rzeczowniku i odgrywają rolę przydawki. Odpowiadają one na pytania jaki? który? i zaczynają się od zaimków względnych **who, which, whose, whom** oraz **that**, a także od przysłówków **why, where** i **when**.

Zdania przydawkowe ograniczające (Restrictive Relative Clauses, Defining Relative Clauses lub Identifying Relative Clauses) stanowią nieodłączną część zdania, gdyż zawierają istotną informację, bez której zdanie nadrzędne byłoby niepełne. W pisowni nie oddziela się ich przecinkami, np.

The woman **who is looking at us now** is my cousin.
 People **who commit crimes** should be put behind bars.

Zdania przydawkowe opisujące (Descriptive Relative Clauses, Non-defining Relative Clauses lub Non-identifying Relative Clauses) dostarczają dodatkowych informacji, które nie mają istotnego znaczenia dla całego zdania. W pisowni oddziela się te zdania przecinkami, np.

My mother, **who is an intelligent woman**, works in a bank.
 Her house, **which is not far from here**, was built in the Gothic style.

Zdania przydawkowe (Relative Clauses) zaczynają się od zaimków **who, whom, which, whose, that**, np.

I talked to a man who was from England (who – subject).
 I talked to a man who(m) I had met in England before (who[m] – object).

Zaimków **who/that** odnoszących się do osób i **which/that** – do rzeczy nie można opuścić, jeśli stanowią **podmiot** zdania podrzędnego. Zaimki **whom/who/that** odnoszące się do osób i **which/that** – do rzeczy można opuścić, jeśli stanowią **dopełnienie** zdania podrzędnego. Nie wolno opuszczać też zaimków **whose** i **of which**. Zaimek **that** można stosować zamiast **who, whom** lub **which**, jednak nie używa się go po przecinkach lub przyzymkach.

Zdania okolicznikowe czasu (Adverbial Clauses of Time) odpowiadają na pytanie **when?** – *kiedy*, **how long?** – *jak długo?* i **since when?** – *od kiedy?* Wprowadzane są przez następujące spójniki: **after, as, just as, as soon as, once, before, by the time, since, when, whereas, while, whenever, till, until**. Należy pamiętać, iż w zdaniach tych obowiązuje następstwo czasów, tzn. gdy w zdaniu głównym jest czas teraźniejszy lub przyszły, w zdaniu czasowym musi wystąpić czas teraźniejszy (Simple Present lub Present Perfect); (nigdy nie używa się 'will'), np.

I'll tell him about it **when he comes**.
 We are going to meet them **as soon as they reach/have reached the hotel**.

Natomiast gdy w zdaniu głównym występuje czas przeszły, wtedy zdanie czasowe też musi być w formie przeszłej, np.

They called a taxi **as soon as they had packed their suitcases**.

Jeśli zdanie czasowe poprzedza zdanie główne, wtedy oddziela się je przecinkiem; jeśli występuje po zdaniu głównym, wtedy przecinka się nie używa.

Zdania okolicznikowe miejsca (Adverbial Clauses of Place) odpowiadają na pytanie **where?** – *gdzie?* i wprowadzane są przez **anywhere, everywhere, where, wherever**.

People travel **wherever they can see something interesting**.

In summer I always go **where it is sunny and hot**.

Należy pamiętać, iż w zdaniach okolicznikowych miejsca nigdy nie używa się 'will' i 'would'.

Zdania okolicznikowe celu (Adverbial Clauses of Purpose) odpowiadają na pytania **what for? – po co?, dlaczego?, for what purpose? – w jakim celu?** Zdania te wprowadzane są przez następujące frazy:
for fear (that), in case, in order (not) to, in order that, lest, so that, so as (not) to.

Należy pamiętać, iż po: **to, in order (not) to, so as (not) to** stosuje się bezokolicznik, np.

I have bought a car **in order to get to work faster.**

I have made a shopping list **so as not to forget about anything.**

Po **so that, in order that** występuje pełne zdanie z następstwem czasów, np.

I often speak English **so that I can be fluent in it.**

They wrote me a letter of recommendation **in order that I could get this job easily.**

Jeśli zdanie główne jest w czasie teraźniejszym, przyszłym lub w trybie rozkazującym, to w zdaniu celowym stosujemy **can, will** lub **may**. Gdy zdanie główne jest w czasie przeszłym, to wówczas używamy **could, would** lub **might**.

W zdaniach celowych często używa się **should** bez względu na czas w zdaniu głównym.

Zdania okolicznikowe porównawcze (Adverbial Clauses of Comparison) najczęściej wprowadzane są przez frazy:

as – podobnie jak

as ... as – równie, tak ... jak

as if, as though – jakby

half as/so ... as – w połowie tak ... jak

more/less ... than – bardziej/mniej ... niż

than – niż, the ... the – im ... tym

np.

I can speak English **as well as you (can).**

I work **more than it is necessary.**

The harder I work, the more I earn.

My parents treat me **as if/as though I were a little baby.**

You look **as if you are ill.**

I'm **half as rich as my brother (is).**

She runs three firms **as does her husband.**

Zdania okolicznikowe przyczyny (Adverbial Clauses of Reason) odpowiadają na pytanie **why? – dlaczego?** – i wprowadzane są za pomocą **as, because, for, now that, on account of, the reason for, the reason why, since**, np.

I didn't go to school **because I felt ill.**

Since Jill was the most clever student in the class, she helped the others with maths.

The reason why I'm going to learn Spanish is that I want to go to Spain next summer.

As it was very cold, we decided to stay at home.

W zdaniach tych często używa się wyrażen **because of – z powodu** i **due to – w związku z, z powodu**. Po nich można stosować dwie konstrukcje:

Because of/ due to + noun/-ing form

np.

Because of/ due to + the fact that...

She didn't arrive on time **because of/ due to a traffic jam.**

np.

Because of the fact/ Due to the fact that they hadn't attended classes, they had problems with passing the exam.

Zdania okolicznikowe przyzwolenia (Adverbial Clauses of Concession) rozpoczynają się od takich słów, jak:

(al)though – *choć*

and yet – *a jednak, mimo to*

but – *lecz*

despite/in spite of (the fact that) – *pomimo*

even if/though – *mimo że*

however – *jednakże*

no matter what – *bez względu na to, co*

while, whereas – *podczas gdy*

Although he was ill, he attended the ceremony.

Ill though he was, he attended the ceremony.

Ill as he was, he attended the ceremony.

No matter what he does, nobody likes him.

She is very clever, and yet she didn't pass the exam.

Despite/In spite of/her wonderful figure, she couldn't win the beauty contest.

Despite/In spite of/the fact that she has a wonderful figure, she couldn't win the beauty contest.

Even if you dislike classical music, you will enjoy this festival.

Zdania okolicznikowe skutku (Adverbial Clauses of Result) rozpoczynają się od następujących fraz: **as a consequence, as a result, consequently, for that reason, such/so ... that, so, therefore**, np.

We had a long way to go, **so we took a taxi**.

I've never been to Japan **and therefore I don't know much about it**.

He has lied to me before **and for that reason I don't believe him now**.

He was late **and, as a result, he missed the opening ceremony**.

He didn't have a diploma **and consequently he couldn't get this job**.

Zdania okolicznikowe sposobu (Adverbial Clauses of Manner) zaczynają się od fraz: **as if/though, (exactly) as, how, (in) the same way (as), (in) the way, (just) as, the way in which**, np.

Please do it **(exactly) as I said**.

The fish is fried **the way I like it**.

They acted **as if they were crazy**.

He pronounces French vowels **(in) the same way his twin brother does**.

Chcąc wyrazić nierzeczywistą teraźniejszość, po **as if/as though** używa się czasu Simple Past, np.

They behave **as if/as though they were mad** (but they aren't).

Zdania okolicznikowe stopnia (Adverbial Clauses of Degree) buduje się według następujących reguł:

so + adjective + (that) – tak ... że, such + (that) – taki ... że

Należy pamiętać o użyciu inwersji, np.

So boring was his lecture that we nearly fell asleep.

So deep was his despair that he wanted to commit suicide.

Such is her charm that everyone likes her.

Zdania te niosą w sobie ładunek emocjonalny.

Okresy warunkowe – Conditional Sentences

Okresy warunkowe to zdania złożone, które składają się ze zdania nadrzędnego i zdania podrzędnego warunkowego wprowadzonego najczęściej takimi spójnikami warunkowymi, jak: **if, whether** – *jeśli, jeżeli, unless* – *jeśli nie, chyba że*. W języku angielskim istnieją trzy podstawowe okresy warunkowe: **I, II i III**. Wyróżnia się też okres warunkowy zerowy, który służy do przekazywania ogólnych zależności, np.

If you heat butter, it melts. – *Jeśli podgrzewa się masło, to ono się topi* (zawsze).

If I make a promise, I keep it. – *Jeśli coś obiecuje, to dotrzymuję słowa* (zawsze).

Okres warunkowy I

Okres ten opisuje sytuację, która będzie miała miejsce w przyszłości lub teraźniejszości, jeśli dany warunek zostanie spełniony. Podstawowe formy I okresu to:

If-clause (zdanie podrzędne)	Main clause (zdanie nadrzędne)
Simple Present	Future Simple
Present Continuous	Future Continuous
Present Perfect	Future Perfect
Present Perfect Continuous	Future Perfect Continuous
Modal Verb	Modal Verb

W języku polskim oba zdania są w czasie przyszłym:

If she works harder, she will earn more. – *Jeśli będzie ciężiej pracować, będzie więcej zarabiać.*

If I stay till October, I'll have been working here for ten years. – *Jeśli zostanę do października, to będę tu pracować przez 10 lat.*

If you see Mark, you must tell him about the accident. – *Jeśli zobaczysz Marka, musisz mu powiedzieć o wypadku.*

I okres może zawierać w zdaniu nadrzędnym rozkaz lub prośbę, np.

(Please) ring me up if you know the results.

W I okresie może występować **will** w **if-clause** tylko wówczas, gdy zdanie to ma oznaczać uprzejmą prośbę, zwrot grzecznościowy lub wyrazić gotowość współpracy, np.

I will be very grateful **if you will help** me solve this problem.

If you will take this suitcase, I'll take the rest of the luggage.

W okresie I może występować czasownik **should** w zdaniu podrzędnym i jego użycie sugeruje uprzejmą prośbę, sugestią lub mniejsze prawdopodobieństwo spełnienia warunku, np.

If you **should** see him, ask him about the money he owes me (Jeśli przypadkiem go zobaczysz...).

Czasownik **should** umożliwia tworzenie **inwersji** w I okresie. Jest to formalna konstrukcja używana najczęściej w listach.

Should you not be satisfied with our product, please let us know.

Należy pamiętać, iż spójnik **unless** = **if not** wymaga użycia zdania twierdzącego, np.

We won't go on a trip if it doesn't stop raining. – We won't go on a trip unless it stops raining.

Okres warunkowy II

Okres warunkowy II opisuje sytuację, które miałyby miejsce teraz lub w przyszłości, gdyby teraz lub w przyszłości został spełniony pewien warunek. Spełnienie tego warunku jest jednak mało prawdopodobne. Spójnik **if** oznacza *gdyby*. Formy okresu II to:

If-clause (zdanie podrzędne)	Main clause (zdanie nadrzędne)
Past Simple could	would/should/might/could + infinitive (Future in the Past)

If he won the lottery, he would buy the most expensive car. – *Gdyby wygrał na loterii, kupiłby sobie najdroższy samochód.*

If you bought tickets, we could go to the cinema. – *Gdybyś kupił bilety, moglibyśmy pójść do kina.*
W okresie II stosuje się **were** także do 1. i 3. os. lp. (zamiast **was**), choć brzmi to bardziej formalnie:

We would go for a walk if the weather was/were nice.

Należy użyć **were** w tzw. unreal present (nierzeczywistej teraźniejszości), zwłaszcza w zwrocie **if I were you**.

W okresie II w zdaniu podrzędnym (if-clause) można użyć czasownika **would + infinitive** w formułach grzecznościowych, sugestjach i prośbach, np.

We would be very grateful if you **would help** us solve this problem.

W okresie II może wystąpić **inwersja**, głównie w kontekstach formalnych, np.

Were the government to pass the bill, the black market would shrink.

Okres warunkowy III

Okres warunkowy III opisuje sytuacje, w których pewne zdarzenie miaoby miejsce w przeszłości, gdyby w przeszłości został spełniony pewien warunek.

If-clause (zdanie podrzędne)	Main clause (zdanie nadrzędne)
Past Perfect Past Perfect Continuous	would/could/should/might + Perfect Infinitive

If I had known that you were going to come, I would have prepared something to drink. – *Gdybym wiedział, że przyjdiesz (ale nie wiedziałem), przygotowałbym coś do picia (ale nie przygotowałem).*

If they had had time yesterday, they would have visited us. – *Gdyby mieli wczoraj czas (ale nie mieli), odwiedziliby nas (ale nie odwiedzili).*

Okres warunkowy III tworzy w kontekstach formalnych inwersję z 'had'.

Had the government acted sooner, the workers wouldn't have gone on strike.

Okresy warunkowe mieszane

Najczęstszym połączeniem w okresach warunkowych mieszanych jest połączenie okresu **II** i **III**. Istnieją dwa warianty tego połączenia:

Okres III (If-clause) + okres II (main clause)

Gdyby został spełniony jakiś warunek w przeszłości – III okres, sytuacja obecnie byłaby inna – II okres:

If I had listened to your advice, I wouldn't be ill now. – *Gdybym posłuchał twojej rady (ale nie posłuchałem), nie byłbym chory teraz (ale jestem).*

Okres II (If-clause) + okres III (main clause)

Najczęściej jest stosowany przy zwrocie **If I were you**, np.

If I were you, I would have applied for this job earlier. – *Gdybym był tobą (ale nie jestem), staraliby się o tę pracę wcześniej (ale ty się nie starałeś).*

19. Wyrażanie życzeń – Expressing Wishes and Preferences

Aby wyrazić życzenie, żal, ubolewanie czy przypuszczenie, najczęściej używamy następujących wyrażen:

I wish, I'd rather, if only, as if (as though), it's time, suppose (supposing), you'd better

I wish – *żałuję, pragnąłbym, szkoda, że, chciałbym*

wyraża życzenie, aby było inaczej niż jest (w odniesieniu do teraźniejszości) lub żal, iż w przeszłości było inaczej niż chcielibyśmy.

W odniesieniu do **teraźniejszości** po **I wish** stosujemy **Simple Past** lub **Past Continuous**, np.

I wish I knew him. – *Szkoda, że go nie znam.*

I wish I were lying on a sandy beach now. – *Chciałbym leżeć teraz na piaszczystej plaży.*

W odniesieniu do **przeszłości** po **I wish** stosujemy **Past Perfect**, np.

I wish I had been there. – *Szkoda, że tam nie byłem.*

I wish you hadn't told him about our plans. – *Żałuję, że powiedziałeś mu o naszych planach.*

W tłumaczeniu zdań należy pamiętać, iż po *szkoda, że* i *żałuję, że* zdanie angielskie negatywne staje się polskim pozytywnym i na odwrót. Można po zwrocie **I wish** użyć **would** + **bezokolicznik** i wtedy wyrażamy życzenie dotyczące przyszłości albo pragnienie zmiany czyjegoś zachowania, np.

I wish you would stop shouting. – *Chciałbym, abyś przestał krzyczeć.*

I'd rather/I'd sooner = I would rather/sooner – *wolałbym*

Używając tej konstrukcji należy zwrócić uwagę na ilość podmiotów w zdaniu. W zdaniu, gdzie występuje jeden podmiot, po **I'd rather** stosuje się **bare infinitive** (bezokolicznik bez 'to'), np.

I'd rather do it myself. – *Wolałbym to zrobić sam.*

I'd rather not go there by car. – *Wolałbym tam nie jechać samochodem.*

Zdania te odnoszą się do teraźniejszości. W zdaniach, które odnoszą się do preferencji w przeszłości, po **I'd rather** stosuje się **perfect infinitive**:

If I had had a choice, I'd rather (not) have done it myself. – *Gdybym miał wybór, wolałbym nie robić tego sam/robić to sam.*

W zdaniu złożonym, gdzie występuje więcej niż jeden podmiot, dla teraźniejszości używa się czasu **Simple Past**, a dla przeszłości **Past Perfect**, np.

I'd rather you were more patient. – *Wolałbym, abyś był bardziej cierpliwy.*

I'd rather she hadn't told me about it. – *Wolałbym, żeby mi o tym nie (była) powiedziała.*

If only – *gdyby tylko, żeby tylko*

Chcąc wyrazić żal w odniesieniu do teraźniejszości, używamy po **if only** czasu **Simple Past**, np.

If only I knew the answer. – *Gdybym tylko znał odpowiedź.*

Aby wyrazić ubolewanie w odniesieniu do przeszłości, używamy po **if only** czasu **Past Perfect**, np.

If only he hadn't been so rude then. – *Gdyby tylko nie był wówczas taki niekulturalny.*

Podobny układ czasów występuje po zwrocie:

as if/as though – *jak gdyby*

W odniesieniu do teraźniejszości (nierzeczywistej) stosuje się **Simple Past**, w odniesieniu do przeszłości (nierzeczywistej) **Past Perfect**, np.

You look as if/as though you were ill. – *Wyglądasz, jakbyś była chora* (ale nie jesteś).

You looked as if/as though you had seen a ghost. – *Wyglądałaś, jakbyś zobaczyła ducha* (ale nie widziałaś).

It's time/it's high time/it's about time... – *najwyższy czas, aby...*

To wyrażenie odnosi się do teraźniejszości lub przyszłości. Po nim używa się czasu **Simple Past**, np.

It's high time you started learning English. – *Najwyższy czas, abyś zaczął uczyć się angielskiego.*

Suppose (supposing)... – *przypuśćmy, a jeśli...*

W zwrocie tym istnieje ta sama zależność czasów, jak w okresach warunkowych I, II i III:

Suppose they don't pay the money back. – *Przypuśćmy, że nie zwrócą pieniędzy.*

Suppose they didn't pay the money back. – *Przypuśćmy, że nie zwróciliby pieniędzy.*

Suppose they hadn't paid the money back. – *A gdyby tak nie zwrócili (byli) pieniędzy?*

you'd better = you had better – *najlepiej, lepiej*

Zwrot ten używany jest do sugerowania najlepszych rozwiązań. Ma trochę mocniejsze zabarwienie emocjonalne niż *should* – *powinien*. Po nim występuje **bare infinitive**, np.

You'd better take an aspirin. – *Najlepiej weź aspirynę.*

You'd better see a doctor. – *Powinieneś iść do lekarza.*

20. Tryb rozkazujący – The Imperative

Forma trybu rozkazującego jest taka sama jak **bare infinitive** (bezokolicznik bez 'to').

Tworzenie trybu rozkazującego:

Affirmation		Negation	
Singular	Plural	Singular	Plural
(you) { go! wait!	(we) { let's go! let's wait!	(you) { don't go! don't wait!	(we) { let's not go! don't let's go!
	(you) { go! wait!		(you) { don't go! don't wait!

Trybu rozkazującego używamy do wyrażania:

- rozkazów:
Shut the door!
- próśb:
Open the window, please.
- ostrzeżeń:
Be careful!

- propozycji:
Have a candy.
- instrukcji:
Take the first turning on the right.

W trybie rozkazującym można użyć **do** w celu wyrażenia niecierpliwości, np.

Do stop whistling!

lub gdy chcemy być wyjątkowo uprzejmi, np.

Do have another cup of tea.

Z trybem rozkazującym można używać też **Question Tags**:

- do wyrażania propozycji:
Sit down, will you/won't you?
- do formułowania prośb:
Carry this suitcase for me, can you/could you/would you?
- do wyrażania zdenerwowania lub niecierpliwości:
Stop tampering with my computer, will you/won't you?
- do wyrażenia chęci współpracy:
Don't do it without me, will you?

Istnieje też podwójny tryb rozkazujący połączony spójnikiem **and**:

Come and watch the match with me.

Go and buy yourselves some more hamburgers.

21. Konstrukcje bezokolicznikowe, imiesłowne i gerundialne – Infinitive, Participle and Gerund Constructions

Bezokolicznik jest bezosobową formą czasownika oznaczającą stan lub czynność. Są dwa rodzaje bezokolicznika: **to-infinitive** (bezokolicznik z 'to') oraz **bare infinitive** (bezokolicznik bez 'to'). Ponadto bezokoliczniki mają formę czynną i bierną w różnych aspektach czasowych.

Aspekt	Strona czynna	Strona bierna
Present Simple	to do	to be done
Present Continuous	to be doing	–
Perfect	to have done	to have been done
Perfect Continuous	to have been doing	–

Bezokolicznik – present infinitive odnosi się do teraźniejszości i przyszłości, np.

He wants to go there immediately.

Bezokolicznik – present continuous odnosi się do czynności odbywającej się w danej chwili, np.

They may be playing tennis now.

Bezokolicznik – perfect infinitive odnosi się do przeszłości i wskazuje, iż czynność wyrażona bezokolicznikiem odbyła się wcześniej niż czynność wyrażona czasownikiem w formie osobowej, np.

He claims to have killed 40 soldiers during the war.

Bezokolicznik – perfect continuous odnosi się do przeszłości i podkreśla fakt trwania czynności wyrażonej bezokolicznikiem, która miała miejsce wcześniej od czynności wyrażonej czasownikiem w formie osobowej, np.

Her eyes are red. She seems to have been crying for a long time.

Konstrukcji bezokolicznikowych używa się:

- do wyrażenia celu, np.
He intends to climb Mt Everest next winter.
- po czasownikach takich, jak:

afford – *pozwolić sobie*

agree – *zgodzać się*

appear – *okazywać się*

arrange – *ustalać*

decide – *decydować*

expect – *spodziewać się*

happen – *zdarzać się*

hesitate – *wahać się*

hope – *mieć nadzieję*

manage – *zdolać*

plan – *planować*

promise – *obiecać*

refuse – *odrzuć*

seem – *wydawać się*

tend – *mieć tendencję*

np.

He refused to accept my offer.

- po niektórych przymiotnikach odnoszących się do uczuć, emocji, cech charakteru, jak:
anxious, clever, difficult, fit, glad, happy, pleased, reluctant, sorry, unable
I am glad to be here.
- jako okolicznik celu, np.
You should go to Krynica to improve your health.
She went to England to practise English.
- po czasownikach **want, desire, wish, I'd like, I'd prefer**, np.
I want to be a doctor.
I'd like to buy a house in the mountains.
- W innych zwrotach i wyrażeniach, np.
He **was the first to go**.
He is **too clever to make** such a silly mistake.
There is **enough wine to fill** all glasses.
It was kind of her to make us coffee.
It is such fun to watch their performance.
Would you be **so kind as to move** your suitcase a little further.
She came there **only to find** that the train had already left.
To be frank, I don't like her songs very much.

Bezokolicznika bez to (bare infinitive) używamy po **czasownikach modalnych** (z wyjątkiem 'ought to'), np.

You must go there at once.

lub po wyrażeniu **had better/would rather/would sooner**, np.

You'd better drink more milk.

I'd rather do it myself.

Po **help** można zarówno użyć bezokolicznika z 'to', jak i bez 'to', np.

Will you help me (to) clean the windows?

Used to + infinitive – *mieć w zwyczaju*

Konstrukcji **used to + bezokolicznik** używamy:

- do wyrażania stanów i zwyczajów, jakie mieliśmy w przeszłości, np.
I used to play badminton when I was a child.
- używa się również do wyrażania czynności, które powtarzały się w przeszłości. Wówczas zamiast **used to** można użyć **would**, np.
We would/used to visit our grandparents on Sundays.

W przeczeniach i pytaniach czasownik **used to** najczęściej pociąga za sobą użycie 'did' lub 'didn't', np.

Did she use to live in Cracow?

He didn't use to drink coffee before breakfast.

Be/get used to + noun/pronoun/-ing form – być przyzwyczajonym/przyzwyczać się

I am used to snowy winters.

We didn't like German cuisine but we got used to it.

She wasn't used to going to work on foot.

I hope I'll soon get used to being treated as a foreigner.

Be supposed to + infinitive – should

Zwrot **be supposed to + bezokolicznik** oznacza oczekiwania, jakie jedne osoby mają względem innych, np.

I am supposed to work overtime. – *Oczekuje się ode mnie pracy po godzinach.*

I was supposed to feed my cat twice a day. – *Miałem karmić kota dwa razy dziennie.*

Konstrukcje bezokolicznik + -ing używamy:

- po pewnych czasownikach, jak:

admit – przyznawać

advocate – propagować

appreciate – doceniać

avoid – unikać

consider – rozważać

continue – kontynuować

delay – opóźniać

deny – zaprzeczać

detest – nienawidzić

discuss – omawiać

doubt – wątpić

enjoy – cieszyć się

escape – unikać

excuse – usprawiedliwiać się

fancy – wyobrażać sobie

feel like – mieć ochotę

finish – kończyć

forgive – wybaczać

imagine – wyobrażać sobie

involve – pociągać za sobą

keep – kontynuować coś

lose money – tracić pieniądze

mention – wzmiankować

mind – mieć coś przeciwko

miss – stracić

postpone – odłożyć

practise – uprawiać

prevent – zapobiegać

prohibit – zabraniać

quit – opuszczać

recollect – przypominać sobie

resist – opierać się czemuś

risk – ryzykować

stand – wytrzymywać

suffer – cierpieć

suggest – sugerować

tolerate – tolerować

understand – rozumieć

waste time – tracić czas

np.

He denies taking the money.

Would you mind opening the window?

- po przyimkach, np.
He was keen on doing it.
He did it himself without asking for help.
He succeeded in getting the job.
- w zdaniach ze zwrotami, np.
It's no use asking him for help.
It's worth seeing.
They had difficulty (in) solving this problem.
She **can't stand** listening to loud music.

I **can't resist** eating sweets after supper.

They **can't help** laughing at her.

There is no point (in) getting up so early.

- z wyrażeniami z przyimkiem 'to', który mylnie sugerowałby użycie bezokolicznika, np.

I **prefer** eating out **to** cooking meals at home.

They **are accustomed to** working hard on weekdays.

She never **objects to** being called a darling.

They **look forward to** spending their holidays in Japan.

He **admitted (to)** cheating during the exam.

- po niektórych czasownikach wyrażających ogólne odczucia, np.

I **hate** travelling by plane.

We **love** watching cartoons.

She **likes** swimming in cold water.

They **dislike** learning for tests.

W przypadku **advise, allow, encourage, permit, require** – wybór pomiędzy bezokolicznikiem a formą -ing zależy od tego, czy po czasowniku w formie osobowej występuje dopełnienie czy nie. Jeśli występuje dopełnienie lub czasownik jest w stronie biernej, wówczas używa się bezokolicznika z 'to', np.

They don't allow students to smoke here.

We weren't allowed to smoke here.

Jeśli nie występuje dopełnienie, wówczas używa się formy -ing, np.

They don't allow smoking here.

Po czasownikach **need** i **want** można użyć bezokolicznika z 'to', formy -ing i bezokolicznika w stronie biernej, np.

You need to wash the curtains. – The curtains need washing. – The curtains need to be washed.

Niektóre czasowniki bez względu na użycie po nich bezokolicznika z 'to' czy formy -ing nie zmieniają znaczenia, np. **begin, bother, continue, intend, propose, start**.

Istnieje jednak grupa czasowników, które zmieniają znaczenie, jeśli używa się po nich bezokolicznika albo formy -ing:

- **forget + bezokolicznik z to** – *zapomnieć coś zrobić*, np.
Don't forget to lock the door. – *Nie zapomnij zamknąć drzwi.*
- **forget + -ing** – *zapomnieć, że coś się wcześniej zrobiło*, np.
He will never forget seeing his wife for the first time. – *Nigdy nie zapomni, jak zobaczył swą żonę po raz pierwszy.*
- **remember + bezokolicznik z to** – *pamiętać, by coś zrobić*, np.
Remember to wash your hands before each meal.
- **remember + -ing** – *przypominać sobie, że coś się zrobiło*, np.
I remember seeing him earlier.
- **regret + bezokolicznik z to** – *żałować, że trzeba coś zrobić (głównie powiedzieć)*, np.
I regret to inform you that you have missed your chance.
- **regret + -ing** – *żałować, że coś się zrobiło*, np.
I regret judging/having judged/ him unfairly.
- **go on + bezokolicznik z to** – *przejsć do wykonywania kolejnej czynności*, np.
I finished cleaning the windows and went on to dust the furniture.
- **go on + -ing** – *kontynuować tę samą czynność*, np.
He went on complaining about his misfortune till midnight.
- **mean + bezokolicznik z to** – *zamierzać*, np.
I didn't mean to hurt you.
- **mean + -ing** – *pociągać za sobą*, np.
A well-paid job will mean working overtime.
- **stop + bezokolicznik z to** – *zatrzymać się, by coś zrobić*, np.
He stopped to smoke.
- **stop + -ing** – *przestać coś robić*, np.
He stopped smoking. – *Rzucił palenie.*

- **try + bezokolicznik z to** – *próbować, starać się*, np.
Try to eat less sugar.
- **try + -ing** – *spróbować na zasadzie eksperymentu*, np.
If you are too hungry in the morning, try drinking a glass of mineral water before breakfast.

Po czasownikach **hear, listen to, notice, see, watch** można użyć formy **-ing**, jeśli chcemy zaznaczyć, że czynność była w trakcie wykonywania, np.

I saw him crossing the street. – *Widziałem go przechodzącego ulicę* (w trakcie czynności).

Można po tych czasownikach użyć **bezokolicznika bez to** i wtedy oznacza to, iż byliśmy świadkami wykonania danej czynności, np.

I saw him cross the street. – *Widziałem, jak przeszedł ulicę* (widziałem całą czynność).

W stronie biernej w 1. przypadku używa się formy **-ing**, np.

He was seen crossing the street.

zaś w drugim przypadku **bezokolicznika z to**:

He was seen to cross the street.

Bezokolicznika bez to (bare infinitive) używa się też w stronie czynnej z czasownikami **make, let, see, hear, feel**, np.

He made me rewrite my essay.

W stronie biernej pojawia się **bezokolicznik z to**, np.

I was made to rewrite my essay.

Czasownika **let** w stronie biernej zastępuje się zwrotem **to be allowed to**, np.

They let me play in their garden.

I was allowed to play in their garden.

22. Czasowniki modalne – Modal Verbs

Czasowniki modalne mają cztery charakterystyczne cechy:

- nie przyjmują końcówek (np. -s w 3. os. lp.),
- wymagają użycia bezokolicznika bez 'to' (wyjątek 'ought to'),
- przeczenia tworzą przez dodanie 'not' (a nie operatorów)
- pytania tworzą przez inwersję.

Can – *móc, umieć, potrafić* odnosi się do teraźniejszości i przyszłości, np.

I can speak English. – *Umie mówić po angielsku.*

I can lend you my pencil. – *Mogę pożyczyć ci mój ołówek.*

Gdy czegoś nie potrafimy, używamy przeczenia **can't (cannot)**, np.

I can't play the guitar.

W znaczeniu umiejętności – 'ability' – może zostać zastąpione zwrotem 'be able to', np.

When I finish the course, I will be able to drive a car properly.

Can ma również znaczenie pozwolenia, np.

You can leave the classroom now. – *Możesz opuścić teraz klasę.*

bądź zakazu, np.

You can't disturb your teachers. – *Nie możesz przeszkadzać nauczycielom.*

Stosuje się też do wyrażania propozycji, ofert, prośb i życzeń, np.

Can you shut the window, please?

Występuje z czasownikami postrzegania, np. 'see', 'hear', 'taste', 'smell' czy 'feel'. Wówczas nie tłumaczy się, np.

Can you hear that noise? – *Czy słyszysz ten hałas?*

Could – *mogłem, potrafiłem, mógłbym, potrafiłbym* używa się do wyrażania umiejętności lub możliwości w przeszłości, np.

I could ride a bike when I was five. – *Umiałem jeździć na rowerze, gdy miałem pięć lat.*

Gdy chcemy podkreślić, iż faktycznie wykonywaliśmy jakąś czynność, wówczas używamy zwrotu 'was'/'were able to'. Występuje też w zdaniach warunkowych. Podobnie jak 'can', używa się z czasownikami postrzegania w odniesieniu do przeszłości, np.

It was so quiet in the house that I could hear people talking in the street. – *Było tak cicho w domu, iż słyszałem ludzi rozmawiających na ulicy.*

Could używa się też w pytaniach o pozwolenie, w prośbach lub ofertach. Jest grzeczniejsze niż 'can'.

Could + **perfect infinitive** odnosi się do przeszłości i informuje o czynnościach, które można było zrobić, ale które nie zostały wykonane, np.

You could have told me you weren't coming to my party. – *Mogłeś mi powiedzieć, że nie przyjdiesz na moje przyjęcie.*

Często w ten sposób wyrażamy irytację.

Can't/couldn't + **perfect infinitive** oznaczają, iż jesteśmy pewni, że jakaś czynność nie mogła się zdarzyć, np.

Mary can't/couldn't have killed her husband. – *Mary na pewno nie zabiła męża (gdyż wiemy, że ma niepodważalne alibi).*

May – *móc, być możliwym* – ma dwa podstawowe znaczenia. Oznacza pozwolenie (jest bardziej formalne niż 'can'), np.

You may go there. – *Możesz tam iść.*

May not wyraża zakaz (jest to zakaz formalny i głównie używany w pisemnych poleceniach). **May** stosuje się często w pytaniu o pozwolenie, głównie w stosunku do osób, których dobrze nie znamy. W pozwoleniach odnoszących się do przeszłości używa się fraz 'be allowed to', 'be permitted to', np.

We were allowed to put up a tent in his garden. – *Mogliśmy rozbić namiot w jego ogrodzie.*

Wyraża też prawdopodobieństwo wystąpienia jakiejś czynności w przyszłości lub teraźniejszości – **may** + **present infinitive**, np.

He may come later. – *Możliwe, że przyjdzie później.*

lub w przeszłości – **may** + **perfect infinitive**, np.

I may have left my wallet in the car. – *Możliwe, że zostawiłem portfel w samochodzie.*

May/might as well – *równie dobrze*, np.

There is nothing to do, so I may as well go to bed. – *Skoro nie ma nic do roboty, równie dobrze mogę iść spać.*

Might – *móc, być możliwym* używa się do wyrażenia przypuszczenia lub prawdopodobieństwa w odniesieniu do teraźniejszości i przyszłości – **might** + **present infinitive** oraz w przeszłości – **might** + **perfect infinitive**. Ponadto może wyrażać irytację, np.

You might look where you are going. – *Mógłbyś patrzeć, gdzie idziesz.*

lub

You might have told me you were going to come. – *Mogłeś mi powiedzieć, że planowałeś przyjść.*

Might używa się do grzecznych prośb.

Must – *musieć* – ma dwa znaczenia:

1. Przypuszczenie graniczące z pewnością – do teraźniejszości i przyszłości **must** + **infinitive**, np.

Chinese must be difficult.

If they have three houses, they must be rich.

W tym przypadku zaprzeczeniem do **must** jest **can't**, np.

He can't be rich. – *Nieemożliwe, aby był bogaty.*

– do przeszłości **must** + **perfect infinitive**, np.

You must have left the keys in the car. – *Na pewno zostawiłaś kluczyki w samochodzie.*

W odniesieniu do przeszłości zaprzeczeniem jest **can't/couldn't** + **perfect infinitive**, np.

You can't/couldn't have left the keys in the car. – *Nieemożliwe, abyś zostawiła klucze w samochodzie.*

2. Zobowiązania lub przymusu narzuconego przez mówiącego, np.

You must do it at once.

You must learn hard if you want to get a degree.

Jeśli przymus narzucony jest przez czynniki zewnętrzne, używa się wtedy **have to** zamiast **must**, np.

Students have to attend all lectures.

W czasie przeszłym zarówno **must** (w znaczeniu przymusu), jak i **have to** mają tę samą formę **had to**, np.

I couldn't go to the cinema yesterday because I had to learn for the exam.

Przeczenie **mustn't** oznacza **zakaz** – *nie wolno*, np.

You mustn't smoke in the classroom.

W czasie przeszłym używa się wyrażen **to be forbidden to**, **not to be allowed to**, **couldn't**, np.

We were forbidden to smoke in the classroom.

Aby wyrazić brak konieczności w odniesieniu do teraźniejszości lub przyszłości, używa się **needn't** + **infinitive** – *nie musieć*, np.

You needn't work so hard.

Często stosuje się też **don't/won't need to**, **don't/won't have to**. Czasowniki te oznaczają brak przymusu z zewnątrz, np.

Children don't have to wear school uniforms.

W przeszłości brak konieczności wyrażany jest za pomocą **didn't have to** i **didn't need to**, np.

As I didn't need to learn for the exam, I could go to the cinema. – *Ponieważ nie musiałem uczyć się do egzaminu, mogłem pójść do kina.*

Czasownika **needn't** + **perfect infinitive** używamy w odniesieniu do przeszłości w sytuacji, kiedy nie istniała konieczność wykonania jakiejś czynności, ale ją wykonaliśmy, tzn. zrobiliśmy coś zbytecznego, np.

You needn't have worried about us, we were quite safe there. – *Niepotrzebnie się o nas martwiłaś, byliśmy tam zupełnie bezpieczni.*

Need oznacza konieczność wykonania jakiejś czynności lub jakąś potrzebę i tłumaczy się najczęściej jako *potrzebować*. Może występować jako czasownik modalny (w przeczeniach i pytaniach) oraz jako czasownik zwykły (tzn. wybierający końcówki i operatory we wszystkich rodzajach zdań), np.

Need you any help?

Do you need any help?

We needn't do it.

We don't need to do it.

Peter needs (to buy) a new tie.

W czasie przeszłym używa się formy **needed (to)** do zdań twierdzących, **did(not) need (to)** do pytań i przeczeń, np.

They needed more money for their expedition.

They didn't need to come to the airport.

Did you need their support in the debate?

Różnica między **didn't need to** a **needn't** + **perfect infinitive** polega na tym, iż w przypadku **didn't need to** czynności nie trzeba było wykonywać i nie została wykonana, natomiast **needn't** + **perfect infinitive** oznacza, iż czynności nie trzeba było wykonywać, ale została wykonana.

Will oprócz tworzenia czasu przyszłego spełnia kilka innych funkcji:

1. Użyte w 1. os. lp. i 1. os. lm. może oznaczać postanowienie lub wolę wykonania jakiejś czynności, np.
We will help you. – *Pomożemy ci.*
 2. W pytaniach wyraża prośbę, np.
Will you take a seat? – *Proszę usiąść.*
 3. **Will** + **infinitive** może oznaczać przekonanie co do teraźniejszości, np.
They will already know about the accident. – *Pewnie wiedzą już o wypadku.*
 - will** + **perfect infinitive** zaś oznacza przekonanie w odniesieniu do przeszłości, np.
You will have heard about the accident. – *Pewnie już słyszałeś o wypadku.*
 4. Używa się też do wyrażenia niechęci lub odmowy wykonania jakiejś czynności, np.
I won't inform on him. – *Nie będę na niego donosił.*
 5. Wyraża charakterystyczne typowe zachowanie dla danej osoby, np.
When she has a problem, she will think about it all the time.
- Jeśli **will** jest akcentowane, to oznacza, że to zachowanie nas irytuje.

Shall oprócz tworzenia czasu przyszłego dla 1. os. lp. i 1. os. lm. używa się:

1. Do wyrażania propozycji, ofert lub sugestii, np.
Shall I close the door?
Shall I make you something to drink?
Shall we go to the cinema tonight?
2. W tzw. Coloured Future (użyte z 2. i 3. os.) może oznaczać **obietnicę**, np.
You shall have it back tomorrow. – *Obiecuję, że jutro będziesz miał to z powrotem.*

zakaz, np.

Children shall not watch TV programmes for adults. – *Dzieciom nie wolno oglądać programów dla dorosłych.*

lub **nakaz** np.

You shall always tell the truth. – *Zawsze musisz mówić prawdę.*

Would używa się do wyrażenia przypuszczenia w odniesieniu do teraźniejszości, przyszłości i przeszłości, np.

Would your name be Kowalski, by any chance?

a także próśb i ofert, np.

Would you pass me the sugar?

Would you like something to drink?

Would you mind opening the window, please?

Would + **rather** albo **would** + **prefer** wyraża pragnienie lub priorytet, np.

Would you rather have tea or black coffee?

I would prefer to have tea.

Would w odniesieniu do przeszłości może wyrażać niechęć do wykonania jakiejś czynności, np.

They wouldn't listen to me. – *Nie chcieli mnie słuchać.*

lub informować o czyimś charakterystycznym zachowaniu, np.

When I was in England, I would drink tea with milk. – *W czasie pobytu w Anglii zwykłam pić herbatę z mlekiem.*

When I worked in a supermarket, I would come back home at 10 p.m.

Jeśli **would** jest akcentowane, to oznacza to, że czyjeś typowe zachowanie nas irytowało.

Should/ought to używa się do wyrażania powinności w odniesieniu do przyszłości i teraźniejszości, np.

You should work harder. – *Powinieneś pracować ciężiej.*

You should go there tomorrow. – *Powinieneś tam jutro pójść.*

Chcąc wyrazić powinność w przeszłości używa się **should/ought to + perfect infinitive**, np.

He should have returned the books to the library yesterday. – *Powinien był zwrócić książki do biblioteki wczoraj.*

W podobny sposób wyraża się krytykę, np.

You should write to her more often. – *Powinieneś pisać do niej częściej (teraźniejszość).*

You should have remembered about her birthday. – *Powinieneś był pamiętać o jej urodzinach (przeszłość).*

Może też wyrażać prawdopodobieństwo, np.

He should pass the exam. – *Powinien (najprawdopodobniej) zdać egzamin (jest dobrze przygotowany).*

He should have passed the exam. – *Najprawdopodobniej zdał egzamin (choć nie ma jeszcze wyników – był dobrze przygotowany). Zdanie 'He should have passed the exam' może oznaczać również, że nie zdał egzaminu, mimo iż spodziewaliśmy się, że zda.*

Dare – ośmielać się – może występować zarówno jako czasownik modalny, jak i tzw. full verb (czyli zwykły czasownik). Jako modalny (podobnie do 'need') występuje głównie w pytaniach i przeczeniach, np.

I'd like to ask for more money but I daren't/but I don't dare (to).

W czasie przeszłym można powiedzieć:

The boy dared not tell/ didn't dare tell/ didn't dare to tell his mother that he had broken her favourite tea pot.

Jako czasownik modalny wyraża oburzenie, np.

How dare you! – *Jak śmiesz!*

How dare he suggest such a thing! – *Jak on śmie coś takiego insynuować!*

23. Czasowniki posiłkowe – Auxiliary Verbs

To be – być, istnieć, znajdować się

Odmiana czasownika **to be**:

Simple Present		Simple Past	
Singular	Plural	Singular	Plural
I am,	we	I was,	we
you are,	you	you were,	you
he	they	he	they
she } is	are	she } was	were
it } is		it } was	

Przeczenia tworzy się przez dodanie **not**, a pytania przez inwersję.

Czasownik **to be** służy do tworzenia formy ciągłej we wszystkich czasach i tworzenia strony biernej.

to be to do sth – *mieć coś zrobić.*

You are to do it at once. – *Macie to zrobić natychmiast.*

Peter was to return on Monday. – *Piotr miał wrócić w poniedziałek* (nie wiemy, czy wrócił).

Peter was to have returned on Monday. – *Piotr miał wrócić w poniedziałek* (ale wiemy, że nie wrócił).

to be about to do sth – *być gotowym coś zrobić, zaraz coś zrobić.*

I am about to leave. – *Już/właśnie wychodzę.*

I was about to leave, when it started to rain. – *Już miałem wychodzić, kiedy zaczęło padać.*

to be going to – *zamierzać coś zrobić, planować.*

I am going to visit England this summer. – *Zamierzam zobaczyć Anglię tego lata.*

Konstrukcji tej używamy też, gdy jesteśmy pewni, że coś się zdarzy, np.

It's going to rain soon. – *Wkrótce zacznie padać.*

to have – *mieć, posiadać*

Odmiana czasownika **to have**:

Simple Present		Simple Past	
Singular	Plural	Singular + Plural	
I	we	I	} had
you	you	you	
	the	he	
he		she	
she		it	
it		we	
		you	
		they	

Przeczenie tworzy się przez dodanie **not**, a pytania przez inwersję. Jednak w amerykańskiej wersji języka tworzy się przeczenia i pytania w Simple Present i Simple Past za pomocą **do**, **does** i **did**, np.

I don't have much free time.

Did you have a good journey?

W brytyjskiej angielszczyźnie do wyrażenia posiadania używa się też **have got**.

Czasownika **to have** używamy do tworzenia wszystkich czasów perfect.

Have + to-infinitive = musieć

np.

We have to obey these rules. – *Musimy przestrzegać tych reguł.*

W przeczeniach i pytaniach stosujemy operatory **do** i **did**, np.

Did you have to stay at home yesterday?

Konstrukcja **to have sth done** oznacza, iż jakaś czynność będzie, jest lub została wykonana, ale jej wykonawca nie jest wymieniony, np.

I must have my eyes tested. – *Muszę (kazać komuś) zbadać moje oczy.*

I had my car stolen. – *Ukradziono mi samochód.*

Podobnie funkcjonuje konstrukcja **to get sth done**.

Konstrukcja **to have sb do sth** oznacza spowodowanie wykonania jakiejś czynności i istotne jest, kto wykona tę czynność, np.

I will have Peter paint my flat. – *Każę (sprawię by) Piotr pomalował moje mieszkanie.*

Podobnie funkcjonuje konstrukcja **to get sb to do sth**. Czasownik **have** w tych konstrukcjach ma znaczenie 'cause' lub 'ask', czasownik **get** znaczenie 'persuade'.

to do – *robić, czynić*

Simple Present		Simple Past	
Affirmation		Affirmation	Negation
Singular	Plural	Singular + Plural	Singular + Plural
I } do you }	we } you } do they }	I } you } he } she } did it } we } you } they }	I } you } he } she } didn't it } we } you } they }
Negation			
I } don't you }	we } you } don't they }		
he } she } doesn't it }			

- służy do tworzenia pytań i przeczeń, np.
I don't like it.
Does he live in Boston?
We didn't go there last night.
- Stosuje się jako formę przeczącą w trybie rozkazującym, np.
Don't go there.
Don't let's interrupt him.
- Może spełniać funkcję emfaticzną w zdaniach twierdzących, kiedy chcemy specjalnie podkreślić to, o czym mówimy, np.
I do love you. – *Naprawdę cię kocham.*
She was there because I did see her. – *Była tam, gdyż widziałem ją na własne oczy.*
Do come in! – *Wchodźże już! No, wchodź!*

24. Inwersja stylistyczna – Inversion of Word Order for Emphasis

W języku angielskim inwersja występuje nie tylko w tworzeniu pytań czy okresach warunkowych. Istnieje też inwersja stylistyczna. Najczęściej występuje ona po wyrażeniach przeczących i ograniczających:

hardly	no sooner	rarely
little	only	seldom
never	on no account	under no condition

lub przysłówkowych okolicznikach miejsca znajdujących się na początku zdania. Zadaniem inwersji jest położenie nacisku na konkretną część zdania, np.

Only then can you belong to me.
 Little does Sandra realize how lucky she is.
 On no account should you walk alone in this city.
 Here comes the sun.

25. Czasowniki nieregularne – Irregular Verbs

Infinitive	Simple Past	Past Participle	Translation
be	was/were	been	<i>być</i>
bear	bore/borne	born	<i>urodzić</i>
beat	beat	beaten	<i>bić</i>
become	became	become	<i>stać się</i>
begin	began	begun	<i>zaczynać</i>
bite	bit	bitten	<i>gryźć</i>
blow	blew	blown	<i>wiać</i>
break	broke	broken	<i>łamać</i>
bring	brought	brought	<i>przynosić</i>
build	built	built	<i>budować</i>
burn(r)	burnt	burnt	<i>palić</i>
buy	bought	bought	<i>kupować</i>
catch	caught	caught	<i>łapać</i>
choose	chose	chosen	<i>wybierać</i>
come	came	come	<i>przychodzić</i>
cost	cost	cost	<i>kosztować</i>
cut	cut	cut	<i>ciąć</i>
dig	dug	dug	<i>kopać</i>
do	did	done	<i>robić</i>

Infinitive	Simple Past	Past Participle	Translation
dig	dug	dug	<i>kopać</i>
do	did	done	<i>robić</i>
draw	drew	drawn	<i>rysować</i>
dream(r)	dreamt	dreamt	<i>marzyć</i>
drink	drank	drunk	<i>pić</i>
drive	drove	driven	<i>kierować</i>
eat	ate	eaten	<i>jeść</i>
fall	fell	fallen	<i>upadać</i>
feed	fed	fed	<i>karmić</i>
feel	felt	felt	<i>czuć</i>
fight	fought	fought	<i>walczyć</i>
find	found	found	<i>znaleźć</i>
fly	flew	flown	<i>latać</i>
forbid	forbade	forbidden	<i>zabraniać</i>
forget	forgot	forgotten	<i>zapominać</i>
forgive	forgave	forgiven	<i>wybaczać</i>
freeze	froze	frozen	<i>zamrażać</i>
get	got	got/gotten	<i>dostać</i>
give	gave	given	<i>dawać</i>
go	went	gone	<i>iść</i>
grow	grew	grown	<i>rosnąć</i>
hang	hung	hung	<i>wieszać coś</i>
have	had	had	<i>mieć</i>
hear	heard	heard	<i>słyszeć</i>
hide	hid	hidden	<i>ukrywać</i>
hit	hit	hit	<i>uderzyć</i>
hold	held	held	<i>trzymać</i>
hurt	hurt	hurt	<i>ranić</i>
keep	kept	kept	<i>trzymać</i>
know	knew	known	<i>wiedzieć</i>
lay	laid	laid	<i>kłaść się</i>
lead	led	led	<i>prowadzić</i>
learn(r)	learnt	learnt	<i>uczyć się</i>
leave	left	left	<i>zostawiać</i>
lend	lent	lent	<i>pożyczać</i>
let	let	let	<i>pozwalać</i>
lie	lay	lain	<i>leżeć</i>
light(r)	lit	lit	<i>zapalać</i>
lose	lost	lost	<i>gubić</i>

Infinitive	Simple Past	Past Participle	Translation
make	made	made	<i>robić</i>
mean	meant	meant	<i>znaczyć</i>
meet	met	met	<i>spotykać</i>
pay	paid	paid	<i>placić</i>
put	put	put	<i>kłaść</i>
read	read	read	<i>czytać</i>
ride	rode	ridden	<i>jechać</i>
ring	rang	rung	<i>dzwonić</i>
rise	rose	risen	<i>wstawać</i>
run	ran	run	<i>biec</i>
say	said	said	<i>powiedzieć</i>
see	saw	seen	<i>widzieć</i>
sell	sold	sold	<i>sprzedać</i>
send	sent	sent	<i>wysłać</i>
set	set	set	<i>ustawiać</i>
sew	sewed	sewn	<i>zyć</i>
shake	shook	shaken	<i>trząść</i>
shine	shone	shone	<i>świecić</i>
shoot	shot	shot	<i>strzelać</i>
show	showed	shown	<i>pokazywać</i>
shut	shut	shut	<i>zamykać</i>
sing	sang	sung	<i>śpiewać</i>
sink	sank	sunk	<i>tonąć</i>
sit	sat	sat	<i>siedzieć</i>
sleep	slept	slept	<i>śpać</i>
smell(r)	smelt	smelt	<i>pachnieć</i>
speak	spoke	spoken	<i>mówić</i>
spell(r)	spelt	spelt	<i>literować</i>
spend	spent	spent	<i>wydawać</i>
spill(r)	spilt	spilt	<i>rozlewać</i>
spoil(r)	spoilt	spoilt	<i>psuć</i>
spread	spread	spread	<i>rozciągać</i>
stand	stood	stood	<i>stać</i>
steal	stole	stolen	<i>kraść</i>
sting	stung	stung	<i>żądlić</i>
stink	stank	stunk	<i>śmierdzieć</i>
strike	struck	struck	<i>uderzać</i>
swear	swore	sworn	<i>przysiękać</i>
sweep	swept	swept	<i>zamiatąć</i>

Infinitive	Simple Past	Past Participle	Translation
swim	swam	swum	<i>pływać</i>
take	took	taken	<i>brać</i>
teach	taught	taught	<i>nauczać</i>
tear	tore	torn	<i>drzeć</i>
tell	told	told	<i>powiedzieć</i>
think	thought	thought	<i>myśleć</i>
throw	threw	thrown	<i>rzucać</i>
understand	understood	understood	<i>rozumieć</i>
wake	woke	woken	<i>budzić się</i>
wear	wore	worn	<i>nosić</i>
weep	wept	wept	<i>plakać</i>
win	won	won	<i>wygrywać</i>
wind	wound	wound	<i>nakręcać</i>
write	wrote	written	<i>pisać</i>

(r) – możliwa forma regularna

26. Imiesłowy – Participles

W języku angielskim istnieją następujące imiesłowy:

Present Participle

active – writing

passive – being written

Past Participle – written

Perfect Participle

active – having written

passive – having been written

Dla czasowników nieprzechodnich istnieją tylko imiesłowy: Present Participle (active), Past Participle i Perfect Participle (active).

27. Czasowniki złożone – Phrasal Verbs

break

break down

– *zepsuć się, załamać się*

break in (into)

– *włamać się*

break off

– *zerwać umowę*

break out	– <i>wybuchnąć</i> (np. o wojnie)
break up	– <i>zerwać ze sobą</i>
bring	
bring about	– <i>spowodować</i>
bring down	– <i>doprowadzić do upadku</i>
bring round	– <i>przywrócić do świadomości</i>
bring up	– <i>wychowywać</i>
call	
call off	– <i>odwołać</i>
call up	– <i>powołać do wojska</i>
come	
come across	– <i>natknąć się</i>
come down with	– <i>zachorować</i>
come out	– <i>opublikować</i>
fall	
fall for	– <i>zakochać się</i>
get	
get away with	– <i>uniknąć kary</i>
get on with	– <i>być w dobrych układach</i>
get over	– <i>wrócić do siebie</i>
get up	– <i>wstać z łóżka</i>
give	
give away	– <i>wydać sekret</i>
give back	– <i>oddać</i>
give in	– <i>poddać się</i>
give up	– <i>zaprzestać</i>
go	
go for	– <i>atakować</i>
go in for	– <i>wziąć udział</i>
go off	– <i>wybuchnąć</i> (o bombie)
go on	– <i>kontynuować</i>
keep	
keep away from	– <i>trzymać się z daleka</i>
keep up with	– <i>dotrzymywać kroku</i>
look	
look after	– <i>opiekować się</i>
look down on	– <i>patrzeć na kogoś z góry</i>
look forward to	– <i>czekać z niecierpliwością</i>
look out	– <i>uważać</i>
look up	– <i>szukać w słowniku, książce</i>
make	
make up	– <i>wymyślać, robić makijaż</i>
make up one's mind	– <i>decydować się</i>
make up for	– <i>rekompensować</i>
put	
put aside/by	– <i>oszczędzić</i>
put forward	– <i>zapropionować</i>

put off	– odłożyć
put up	– przenocować
put up with	– tolerować
take	
take after	– przypominać
take off	– zdejmować ubranie
take over	– przejmować
take to	– polubić
turn	
turn down	– odrzucić
turn in	– pójść do łóżka
turn off	– wykręcić
turn on	– wkręcić
turn out	– okazać się
turn up	– pojawić się

Przyrostki typowe dla czasownika to:

- ate – demonstrate, speculate, propagate,
- en – widen, lengthen, shorten, sharpen,
- ify – intensify, identify, clarify, notify,
- ish – publish, demolish, polish,
- ize – modernize, idolize, naturalize.

28. Czasowniki z przyimkiem – Verbs with Prepositions

- account for sth – wyjaśniać coś
- accuse sb of sth – oskarżać kogoś o coś
- apologise to sb for sth – przeprosić kogoś za coś
- appeal to sb – apelować do kogoś
- approve of sth – aprobować coś
- argue with sb about sth – kłócić się z kimś o coś
- ask sb for sth – prosić o coś
- beg for – błagać o coś
- belong to sb/sth – należeć do
- benefit from sth – czerpać z czegoś korzyść
- blame sb for sth – obwiniać kogoś o coś
- boast about/of – przechwalać się czymś
- borrow sth from sb – pożyczać coś od kogoś
- care about – troszczyć się o coś
- charge sb with sth – obwiniać kogoś o coś
- complain to sb about sth – narzekać na coś do kogoś
- compliment sb on sth – prawić komuś komplementy
- conceal sth from sb – ukrywać coś przed kimś
- congratulate sb on sth – gratulować komuś czegoś

- consist of sth** – składać się z czegoś
convert to/into – przechodzić na coś (np. na wiarę)
cope with sth – poradzić sobie z czymś
deal with sth – zajmować się czymś
depart from – wyjeżdżać z
depend on/upon sth – zależeć od czegoś
die of/from sth – umrzeć z/na coś
differ from sth – różnić się od czegoś
disagree with sb – nie zgadzać się z kimś
dispose of sth – pozbyć się czegoś
economise on sth – oszczędzać na czymś
escape from – uciec z
exchange sth for sth else – wymienić coś za coś
explain sth to sb – wyjaśnić komuś coś
forget about sth – zapomnieć o czymś
be grateful to sb for sth – być wdzięcznym komuś za coś
hear from sb – mieć od kogoś wiadomości
insist on sth – nalegać na coś
invite sb to sth – zaprosić kogoś na coś
involve in sth – wciągać w coś
knock at/on – pukać do
laugh at sb – śmiać się z kogoś
listen to sth – słuchać czegoś
look after sb – opiekować się
look at sth – patrzeć na coś
object to sth – mieć obiekcje co do czegoś
occur to sb – zdarzać się komuś
operate on sb – operować kogoś
part with sb – rozstać się z kimś
point at sb/sth – wskazywać na kogoś/coś
praise sb for sth – wychwalać kogoś za coś
pray for sth/sb – modlić się o coś/za kogoś
prefer sth to sth else – woleć coś od czegoś
protect sb against/from sth – chronić kogoś przed czymś
provide sb with sth – dostarczać komuś coś
punish sb for sth – karać kogoś za coś
react to sth – reagować na coś
rely on sb – polegać na kimś
replace sth with sth else – zastąpić coś czymś innym
save sb from sth – uratować kogoś od czegoś
sentence sb to sth – skazać kogoś na coś
shout at sb – krzyknąć na kogoś
smile at sb – uśmiechać się do kogoś
speak to/with sb about sth – rozmawiać z kimś o czymś
specialise in sth – specjalizować się w czymś
spend money on sth – wydawać pieniądze na coś
suffer from sth – cierpieć na coś
suspect sb of sth – podejrzewać kogoś o coś
thank sb for sth – dziękować komuś za coś
think about/of sth – myśleć o czymś
threaten sb with sth – grozić komuś czymś
translate from... into – tłumaczyć z ... na
wait for sb – czekać na kogoś
warn sb against/about/of sth – ostrzegać kogoś przed czymś

waste (time/money) **on** – *trwonić (czas/pieniądze) na*
worry about sth – *martwić się czymś*

29. Key Words Bank

Environment

deforestation, contamination, greenhouse effect, exploitation, to emit carbon dioxide, to dispose of toxic/industrial waste, biosphere, biodegradable, habitat, pollution, ecological balance, to violate, global warming, to turn rivers into sewers, ozone depletion, extinction, acid rains, erosion, urban sprawl, power plant, catalytic convertor, unleaded petrol, trash segregation, clean technology, recycling, dust collectors, endangered species, solar energy, irreparable damage, sewage-treatment plant

Job

full/part time, self-employment, flexitime, vacancy, computer skills, lawyer, stockbroker, accountant, public relations officer, computer programmer, interview, workaholic, advance one's career, dead-end job, do post graduate studies, pursue one's vocation, work for peanuts, promotion, pension, manual work, mental work, to be on the dole, to apply for a job, to earn one's living, to work overtime, to be sacked, skilled/unskilled worker, letter of application, curriculum vitae (CV), application form, perks

Family

to raise/bring up children, partnership, marriage of convenience/of reason, conjugal relationship, to get a divorce, extramarital affairs, generation gap, infidelity, household slave, separation, single mother/father, mutual respect, only child, sibling, next of kin, to mistreat, to be a family man/woman, underage mother, alimony, latchkey child, numerous family, estranged parents, paternal love, to settle down, to dominate, violence at home, to start a family, demise/breakdown of marriage, good match, devotion

Tourism

budget hotel, cultural diversity, ethnic cuisine, holidaymaker, to trot the globe, eco-tourism, travel agency, package tour, accommodation, guidebook, brochure, guest house, canoeing route, full board, leisure tourism, youth hostel, timetable, to set off, to travel light, sleeping bag, tourist guide, do sightseeing, chalet, self-catering holidays, half-price ticket, to hitchhike, guided tour, rucksack, to book, to go abroad

Health

balanced diet, obesity, to go on a diet, to put on/gain weight, to lose weight, malnutrition, personal hygiene, blood test, to examine, civilisational disease, vitamin, health food, side-effect, to suffer from, to die of, alternative medicine, prescription, cancerogenic, to live to a hundred, risk factor, to keep fit, painkiller, surgery, disposable needle, hypochondriac, fat-building, family doctor, to go down with, first aid kit, health centre

School

vocational school, scholarship, College of Further Education, extra-mural studies, to be cut out for teaching, to swot, inborn capacity, to learn by heart, obsolete method, school syllabus, module, reme-

dial course, after-school activity, to solve problems, comprehensive school, handbook, incompetent teacher, to memorize, intelligence quotient (IQ), to play truant, tutorials, school certificate, to sit an exam, to repeat a class, primary school, self-taught, to skip classes, aggression, crammer, to cheat in a test

Sport

sports equipment/outfit, championship, sports facilities, referee, in good condition, to set a record, Olympic Games, body-building, to practise sport, to compete, team spirit, muscles, tracksuit, to break a record, drug abuse, hooligan excesses, to teach endurance, football pitch, tournament, coach, unsportsmanlike behaviour, betting, ice rink, lifetime ban, extreme sports, amateur, track-and-field events, team games, professional, ski jump

Crime

solitary confinement, theft, victim, handcuffs, organized crime, to be sentenced, to be caught red-handed, rapist, juvenile delinquency, punishment, prison, life-inprisonment, crime prevention, death penalty, to pay a fine, to commit a crime, mugging, ransom, offence, burglary, to hijack a plane, jailbird, to break the law, extortion, petty crime, pervert, to plead guilty, pickpocket, accomplice, corruption

Entertainment

night life, to eat out, bring-a-bottle party, to entertain, good mixer, classical music, exhibition, to book tickets, film-goer, musical, art gallery, to have fun, ballet, audience, funfair, amusement arcade, song festival, to take photographs, performance, soap opera, museum, to go to a concert, music lover, circus, repertoire, action film, fashion show, carnival, night-club, to collect

Catastrophes and Accidents

natural disasters, cataclysm, to catch fire, earthquake, shipwreck, rescue team, weather conditions, to raise the alarm, collision, torrential rain, drought, to evacuate, death-trap, speeding, flood, to extinguish, mudslide, to crash into, emergency service, to wash away, debris, road accident, casualty, accident insurance, an electric shock, preventive measures, electrocution, explosion, volcanic eruption, to battle with

World Problems

overpopulation, terrorism, to threaten the peace, birth control, refugee, to disarm combats, drug trafficker, discrimination, ethnic cleansing, fanaticism, to plant a bomb, massacre, flash point, genocide, to flare up, weapons of mass destruction, guerilla warfare, to escalate, civilians, injustice, poverty, to explode, hostage, prejudice, starvation, civil war, religious minority, death squad, unemployment, to wage a war

Personal Data

nationality, appearance, personality, features of character, education, to graduate from, to have a degree in, marital status, to be single, to be married, to be divorced, working knowledge of languages, to have a hobby, place of birth, citizenship, to think ahead, future plans, past experience, favourite pastime, qualifications, habits, sex, male, female, occupation, interests, to be engaged, profession, relatives, to attend, abilities